

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA 2022
9. volební období

Těsnopisecká zpráva o schůzi
Poslanecké sněmovny Parlamentu

Navržený pořad 12. schůze Poslanecké sněmovny

1. Selhání české vlády a fatální důsledky dohody mezi Českou republikou a Polskou republikou ohledně dopadů těžby na dole Turów

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA 2022
9. volební období

TĚSNOPISECKÁ ZPRÁVA
o 12. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu
konané dne 22. února 2022

Obsah:

Strana:

22. února 2022

Schůzi zahájila místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová.

Řeč předsedy vlády ČR Petra Fialy	3
Řeč poslankyně Aleny Schillerové	5

Usnesení schváleno (č. 106).

Řeč poslance Tomia Okamury	7
Řeč poslance Richarda Brabce	11
Řeč poslance Radima Fialy	16
Řeč poslance Andreje Babiše	20

Další část schůze řídila místopředsedkyně PSP Věra Kovářová.

Řeč ministryně životního prostředí ČR Anny Hubáčkové	23
Řeč místopředsedy PSP Karla Havlíčka	27
Řeč předsedy vlády ČR Petra Fialy	28
Řeč místopředsedy vlády, ministra práce a sociálních věcí ČR Mariana Jurečky	32
Řeč poslance Richarda Brabce	34

Další část schůze řídila předsedkyně PSP Markéta Pekarová Adamová.

Řeč místopředsedkyně PSP Věry Kovářové	36
--	----

Závěrečná řeč předsedkyně PSP Markéty Pekarové Adamové

Zahájení schůze Poslanecké sněmovny
22. února 2022
Přítomno: 155 poslanců

(Schůze zahájena v 10.00 hodin.)

Místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová: Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, vážení členové vlády, zahajuji 12. schůzi Poslanecké sněmovny a všechny vás vítám. Aby byla zaznamenána naše účast, nejprve vás odhlásím a poprosím, abyste se všichni přihlásili svými identifikačními kartami a případně mi oznámili, kdo žádá o vydání náhradní karty.

V tuto chvíli zde mám avizováno, že by chtěl vystoupit pan premiér, pan předseda vlády Petr Fiala, a to k aktuální situaci na Ukrajině, takže bych si dovolila předat slovo panu premiérovi. A poprosila bych vás všechny o klid v sále. Pokud si potřebujete něco vyřídit, prosím, běžte do předsálí jednacího sálu. Pane premiére, máte slovo.

Předseda vlády ČR Petr Fiala: Vážená paní předsedající, vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, já jsem si vědom toho, že tato schůze byla svolána k jiné situaci, ale považuji za potřebné, nutné, nezbytné bohužel na úvod tohoto zasedání promluvit o jiné věci a to je o vývoji situaci na Ukrajině.

My ten vývoj, který sledujeme, nemůžeme v žádném případě ignorovat, nemůžeme před ním zavírat oči, nemůžeme se tvářit, že se nás netýká. Musíme jasnými slovy pojmenovávat, co se děje, a být si toho vědomi. A děje se to, že Evropa je v tuto chvíli krok od války. Včerejší uznání povstaleckých republik na východě Ukrajiny a následné zahájení vojenské mise je ze strany Ruska jednoznačným aktem agrese vůči suverénnímu státu a je zcela zjevně porušením mezinárodního práva. Myslím, že o tom dnes nemůže pochybovat vůbec nikdo. Agresivní projev ruského prezidenta Putina a jeho následné kroky ukázaly způsob myšlení ruského prezidenta a také jeho zájmy, to, po čem touží, čeho chce dosáhnout. A aby toho dosáhl, tak se neostýchá použít vojenskou sílu. A před tím oči zavírat nemůžeme.

Kdo sleduje zahraniční politiku, tak ví, že nejsme svědky ničeho úplně nového. Viděli jsme to před čtrnácti lety v Gruzii, před osmi lety na Krymu a nyní to vidíme na východní Ukrajině. Kdo by věřil, že tento postup a snahy Vladimira Putina, kterými se ani netají, o oživení Sovětského svazu mohou skončit na východě Ukrajiny, ten se mýlí, byl by naivní a nedělal by dobrou a bezpečnou politiku. Podívejme se do starých map, kam až Sovětský svaz zasahoval a co Rusko považuje za svou sféru vlivu, a pochopíme všichni, jak se nás to bytostně dotýká.

Musíme si také přiznat, že v minulosti vůči rozpínavosti Ruska a imperiální politice Západ nepostupoval dostatečně razantně, a plody toho bohužel sklízíme teď. A nepostupoval ani dostatečně jednotně. Viděli jsme to i na reakci na ruskou anexi Krymu. Troufám si tvrdit, že dnes je ta situace o něco lepší, je jiná, a to je také můj závěr z jednání, která jsem absolvoval v minulém týdnu osobně, kdy jsem mluvil s předsedou Evropské rady Michelelem, s předsedkyní Evropského parlamentu Robertou Metsolou, s dalšími evropskými lidry v rámci neformálního jednání Evropské rady. Ta jednotná pozice, silná pozice, nutnost postupovat společně, a to nejenom jako Evropská unie, ale i ve spolupráci se Spojenými státy, Kanadou a dalšími zeměmi v rámci Severoatlantické aliance, takhle pozice zaznívá nejenom do médií,

ale i na jednání za zavřenými dveřmi a je to přesvědčení prakticky všech lídrů států Evropské unie.

Ještě včera v noci jsem telefonicky hovořil s předsedkyní Evropské komise Ursulou von der Leyen a z toho rozhovoru vím, že první reakce Evropské unie by měla přijít už dnes v podobě sankcí. Jsou připraveny různé škály sankcí a ten dopad na Rusko ve výsledku by měl být velmi tvrdý. Chtěl bych zároveň ujistit naše občany, že Evropská unie již několik týdnů pracuje na snížení energetické závislosti na Rusku, to je důležité i pro Českou republiku, jsou předjednány, tak jak už to bylo i medializováno v posledních dnech, dodávky energetických surovin z jiných zemí, pokud by to bylo potřeba, a připravujeme se i na tuto variantu.

Evropská unie rovněž připravuje pomoc Ukrajině, ať už se jedná o pomoc finanční, nebo o podporu při boji proti hrozbám v oblasti kybernetické bezpečnosti. A Česká republika je samozřejmě v oblasti pomoci a podpory také aktivní, jak o tom ještě za chvíli budu mluvit. Je také vysoce pravděpodobné, že Severoatlantická aliance přistoupí ke zvýšení vojenské přítomnosti na svém východním křídle, v první řadě na jihovýchodě, to je tedy Rumunsko a Bulharsko, ale i ve střední Evropě, což je Slovensko a Maďarsko, a na severovýchodě, tedy Polsko a pobaltské země, a to nad rámec již rozmístěné takzvané předsunuté přítomnosti.

Jak jsem říkal, ani Česká republika pouze nepřihlíží, podporujeme posílení alianční obrany, a to zejména na východním křídle Aliance. Česká republika, to jenom připomínám, také pozitivně odpověděla na výzvu vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě k naplňování chybějící schopnosti sil rychlé reakce NATO, a to schválením možnosti vyslat chemickou jednotku čítající zhruba 100 vojáků. V současné době máme v hotovosti v silách rychlé reakce celkem 180 protichemických specialistů a zhruba 400 příslušníků čtvrté brigády rychlého nasazení. Já tady korektně dodávám, toto není teď aktuální reakce na nejnovější vývoj posledních hodin, ale je to dlouhodobá pozice České republiky, a připomínám tady náš aktivní přístup a zapojení do této spojenecké aktivity.

Pokud jde o další kroky vůči Ukrajině, už 26. ledna schválila vláda návrh Ministerstva obrany darovat Ukrajině 4 000 dělostřeleckých granátů ráže 152 milimetrů použitelných pro děla ukrajinských ozbrojených sil. Jsme připraveni jednat o dalších formách pomoci, pokud o to ukrajinská strana požádá. Další pomocí je smlouva o zdravotnické asistenci ukrajinským ozbrojeným silám, kterou za Českou republiku v Kyjevě uzavřel ministr zahraničních věcí Jan Lipavský. Předmětem této smlouvy je ochota České republiky přijmout lidi na léčení.

Ukrajině Česká republika poskytuje i humanitární pomoc. Ta humanitární pomoc má několik fází. V první fázi to byla dodávka traumatických balíčků prostřednictvím Červeného kříže v hodnotě zhruba 3,5 milionu korun. Část byla už dovezena ministrem zahraničí při jeho návštěvě na Ukrajině, zbytek bude dodán do dvou týdnů.

Druhou fází humanitární pomoci je vázaný peněžní dar v objemu 10 milionů korun na zdravotnický materiál, to se bude realizovat v příštích dnech, a v případě potřeby a dalšího zhoršení situace by nastoupila třetí fáze, kdy by Ministerstvo zahraničí, Ministerstvo vnitra navrhla další humanitární pomoc v souvislosti s tím, jak by se situace vyvíjela.

Kromě té podpory je samozřejmě také pro nás prioritní, a to je jedna z nejvyšších priorit, ochrana občanů České republiky. Zastupitelský úřad v Kyjevě a Generální konzulát ve Lvově fungují, což je důležité, plní své úkoly. U obou misí došlo k zvýšení bezpečnostních stupňů. Kyjev už opustili rodinní příslušníci diplomatů, další fáze evakuace jsou připraveny. Ministerstvo zahraničních věcí upozornilo občany České republiky, aby zvážili cestu na Ukrajinu, a ty z nich, kteří jsou na Ukrajině, vyzvalo k opuštění země. Také Ministerstvo zahraničních věcí varovalo před cestami do Běloruska, protože to samozřejmě spolu úzce souvisí.

Připravujeme se i na možné bezpečnostní dopady na Českou republiku a mohu říct, že jsme, nakolik to vůbec lze, na nejrůznější scénáře připraveni. Opakovaně jsem v posledních dnech a týdnech svolal Bezpečnostní radu státu, další jednání budeme mít zítra. Bezpečnostní rada státu řešila a řeší situaci na východě Ukrajiny právě včetně dopadu na Českou republiku a další přípravy na možné dopady. Mohu tedy konstatovat, že jsme připraveni jak na možnost výpadku dodávek energetických surovin, tak na případný příliv uprchlíků z Ukrajiny.

Jak asi sami vidíte a sledujete to v médiích, situace se mění každým dnem, někdy doslova i během hodin, a naše vláda společně s našimi spojenci v Evropské unii a Severoatlantické alianci na tyto změny reaguje a připravujeme se na situace, které mohou teprve nastat.

Musíme být jednotní, to je nesmírně důležité. Musíme postupovat společně. Nesmíme Rusku dát najevo jakoukoli slabost a jakékoli rozpory. Musíme být jednotní nejen v rámci Evropské unie, ale i v součinnosti se Spojenými státy americkými, Spojeným královstvím a dalšími partnery. Musíme být připraveni uvalit na Rusko tvrdé finanční hospodářské sankce a zároveň přijmout nezbytná opatření k zajištění naší bezpečnosti.

Tolik, dámy a pánové, krátká informace k aktuální situaci, která nás nepochybně všechny zneklidňuje. Jsem samozřejmě připraven v dalších fázích informovat Poslaneckou sněmovnu, ale samozřejmě hlavně veřejnost a občany o tom, co se děje, a hlavně o dalších krocích, které budeme dělat. Věřím a doufám, že v této situaci bude i Česká republika postupovat jednotně a společně a že tady budeme mít podporu nejen koaličních, ale i opozičních stran. Z těch prvních vyjádření to tak vypadá a chtěl bych za to poděkovat, že tady zaznívá jeden hlas. Je to nesmírně důležité, protože nám jde o jeden společný cíl. Jde nám o to, abychom zajistili bezpečnost našich občanů a zajistili bezpečnost České republiky.

Dámy a pánové, Česká republika považuje uznání povstaleckých území na východě Ukrajiny a následné zahájení vojenské operace za akt agrese vůči sousednímu suverénnímu státu a za jednoznačné porušení mezinárodního práva. Stojíme za plnou nezávislostí a územní celistvostí Ukrajiny. Podporujeme zavedení tvrdých sankcí ze strany Evropské unie a jejích spojenců, které odradí Rusko od další agrese a otevřou cestu k diplomatickému řešení. Děkuji za pozornost. (Potlesk.)

Místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová: Děkuji, pane premiére, za vaše vystoupení. A nyní mě s přednostním právem ještě požádala paní předsedkyně poslaneckého klubu hnutí ANO, paní Alena Schillerová. Paní předsedkyně, máte slovo.

Poslankyně Alena Schillerová: Děkuji za slovo, paní místopředsedkyně. Děkuji za to, že mohu tady vystoupit. Myslím si, že po slovech pana premiéra není třeba žádného dlouhého vyjádření, ale dovoluji mi, abych jako předsedkyně největšího opozičního poslaneckého klubu hnutí ANO jednoznačně odsoudila agresi Ruské federace na území suverénního státu Ukrajina. Tento krok, a v tom se shodujeme s poslanci vládní koalice, v tom se shodujeme s panem premiérem, je jednoznačným porušením mezinárodních smluv. Proto je nezbytné, abychom k tomuto řešení přistoupili společně se zahraničními partnery, tak jak bylo řečeno panem premiérem. Naše země je velmi citlivá na takovéto postupy, protože si myslím, že z historie dobře víme, jaké bylo rozhodnutí o nás bez nás. Proto nemůžeme být lhostejní ani tehdy, když se to týká někoho jiného. Prostě nesmíme mlčet a vyjadřujeme jednoznačně podporu vládní koalici. Děkuji. (Potlesk.)

Místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová: Také děkuji, paní předsedkyně. Zeptám se: chce ještě někdo vystoupit s přednostním právem? (Nikdo se nehlásí.) Děkuji.

Takže v tuto chvíli musím konstatovat, že schůzi svolala předsedkyně Poslanecké sněmovny podle § 51 odst. 4 našeho jednacího řádu na základě žádosti 58 poslanců. Pozvánka vám byla rozeslána ve čtvrtek 17. února elektronickou poštou.

Nyní bychom přistoupili k určení dvou ověřovatelů této schůze. Navrhuji, abychom určili poslankyni paní Barboru Urbanovou a pana poslance Hayata Okamuru. Zeptám se: má někdo jiný návrh? Vidím, že tomu tak není. V tuto chvíli nechám o tomto návrhu hlasovat.

Zahajují hlasování. Kdo je pro návrh, ať stiskne tlačítko a zvedne ruku. Kdo je proti návrhu? A kdo se zdržel hlasování? Děkuji.

Hlasování číslo 1, přihlášeno 138 poslanců, 124 pro, nikdo proti, zdrželo se 14. Konstatuji, že jsme ověřovateli 12. schůze Poslanecké sněmovny určili paní poslankyni Barboru Urbanovou a pana poslance Hayata Okamuru.

V tuto chvíli bych chtěla sdělit, že do zahájení schůze požádali o omluvení své neúčasti na jednání tito poslanci: Adamec Ivan – pracovní... (Ze sálu: Ne!) Ne? Dobře. Děkuji, pane poslanče. Takto mi to bylo předloženo, jste tam napsán jako první. Adamec Ivan se neomlouvá a je přítomen. Andrea Babišová – zahraniční cesta, Jan Bartošek – pracovní důvody, Jaroslav Bašta od 10.00 do 13.00 – zdravotní důvody, Josef Bělca – pracovní důvody, Roman Bělouš od 10.00 do 13.00 – pracovní důvody, Jan Berki – zahraniční cesta, Stanislav Blaha – zdravotní důvody, Jan Bureš – pracovní důvody, Jiří Carbol – pracovní důvody, Tomáš Dubský od 10.00 do 11.00 – pracovní důvody. Pan Dubský ruší svou omluvu. Děkuji. Jaroslav Dvořák od 10.00 do 12.00 – zdravotní důvody, Martin Exner od 11.00 do 13.00 – pracovní důvody, Jaroslav Faltýnek od 10.00 do 11.00 – pracovní důvody, Milan Feranec – zdravotní důvody, Petr Fifka – zahraniční cesta, Pavla Golasowská – pracovní důvody, Havel Matěj Ondřej od 10.00 do 13.30 – pracovní důvody, Jiří Havránek od 9.00 do 14.00 – zdravotní důvody, Šimon Heller – zdravotní důvody, Igor Hendrych – pracovní důvody, Jiří Horák – zahraniční cesta, Pavel Klíma pracovní důvody, Ondřej Kolář do 10.00 do 10.30 – pracovní důvody, Ondřej Kolář od 13.30 do 15.30 – pracovní důvody, Václav Král – pracovní důvody, Robert Králíček – zahraniční cesta. Jan Lacina – pracovní důvody, Ondřej Lochman – zahraniční cesta, Ivana Mádlová od 10.00 do půlnoci – zdravotní důvody, Jiří Mašek – zdravotní důvody, Patrik Nacher od 10.00 do 11.30 – pracovní důvody, Jiří Navrátil od 10.00 do 21.00 – pracovní důvody, Nina Nováková od 11.00 do 12.30 – bez udání důvodu, Eliška Olšáková – pracovní důvody.

Lucie Potůčková od 10.15 do 12.30 – pracovní důvody a znovu Lucie Potůčková od 14.00 do 17.00 – pracovní důvody. Petr Sadovský – zdravotní důvody, Alena Schillerová do 11 hodin – pracovní důvody, Jan Skopeček – zahraniční cesta, Pavel Staněk – zahraniční cesta, Jiří Strýček – zdravotní důvody, Robert Stržínek – pracovní důvody, Julius Špičák – pracovní důvody, Karel Tureček – zahraniční cesta, Lukáš Vlček od 14.00 do 19.30 – pracovní důvody, Ivo Vondrák – pracovní důvody, Lubomír Wenzl – pracovní důvody, Milan Wenzl – zdravotní důvody, Vladimír Zlínský – zahraniční cesta, Pavel Žáček – zahraniční cesta.

Dále omluva členů vlády: Ivan Bartoš – zahraniční cesta, Martin Baxa od 10.00 do 11.00 – pracovní důvody, Mikuláš Bek – zahraniční cesta, Petr Gazdík od 13.00 do půlnoci – pracovní důvody, Martin Kupka – zahraniční cesta, Jan Lipavský – zahraniční cesta, Zdeněk Nekula od 10.00 do 11.00 – pracovní důvody, Vít Rakušan – zahraniční cesta, Michal Šalomoun od 10.00 do 11.00 – pracovní důvody a ještě jednou Michal Šalomoun od 12.30 do 14.30 – pracovní důvody a poslední, pan ministr Vlastimil Válek – pracovní důvody.

Nyní bych ještě konstatovala, že s náhradní kartou číslo 11 dnes bude hlasovat pan poslanec Roman Bělor.

Tímto jsme se vypořádali se všemi omluvami a nyní přistoupíme ke stanovení pořadu 12. schůze, jehož návrh je uveden na pozvánce. Připomínám, že podle § 54 odst. 7 zákona o jednacím řádu rozhodne Sněmovna pouze o pořadu uvedeném v žádosti. Nelze navrhnout změnu ani doplnění pořadu. Rovněž tak nelze rozšiřovat schválený program.

Nyní s přednostním právem je přihlášen pan předseda hnutí SPD Tomio Okamura, takže ho požádám, aby přišel k řečnickému pultu. Pane předsedo, máte slovo.

Poslanec Tomio Okamura: Vážené dámy a pánové, hned na úvod je třeba konstatovat fakt, že vláda Petra Fialy dojednala s polskou vládou odškodnění za důl Turów v naprosto nedostatečné výši 1 miliardy korun. A teď tu máme dnes mimořádnou schůzi na toto téma s názvem Selhání české vlády a fatální důsledky dohody mezi Českou republikou a Polskou republikou ohledně dopadů těžby na dole Turów. Studie totiž vyčíslují škody na 2 až 4 miliardy. Proto dnes máme na pořadu jednání Sněmovny tuto mimořádnou schůzi a budeme tady mluvit o vyrovnání za škody způsobené prohloubením těžebních limitů v příhraničním hnědouhelném dole Turów Bogatynia.

To, jakým způsobem, jakým špatným způsobem, dojednala vláda Petra Fialy tuto mezistátní dohodu, myslím, plně charakterizuje vyjádření pana Milana Starce ze Sousedského spolku Uhelná, tedy z přímo postižené české obce na hranicích s Polskem, která je na dohled od dolu. Ten řekl o vládě Petra Fialy a o vládou dojednané smlouvě – cituji: Máme velký vztek a bušíme tady hlavou o zeď. Prodali nás. Ta dohoda je blbá, protože nás neochrání před činností dolu a před úbytkem spodní vody. Konec citátu pana Milana Starce ze Sousedského spolku Uhelná, což je přímo ta postižená obec, přímo ti občané, kteří na tu situaci přímo ve svém každodenním životě doplácí.

Hnutí SPD dlouhodobě považuje situaci ve Frýdlantském výběžku v Libereckém kraji za krajně znepokojující. Náš tehdejší krajský zastupitel a dnes poslanec za Liberecký kraj Radovan Vích upozorňuje na hrozící úbytek podzemních vod ve studních občanů ve Frýdlantském výběžku a ohrožení flóry a fauny v celém jizerskohorském pásu již od roku 2018, protože veškerá tehdejší jednání kraje s vládou České republiky, Ministerstvem životního prostředí a polskou stranou v rámci kompenzačních sanačních řešení žádné konkrétní pozitivní výsledky nepřinášela.

Jsme přesvědčeni o tom, smluvní odškodnění ve výši pouhých 45 milionů eur, což je 1 miliarda korun, je zcela nevýhodné, přičemž 10 milionů eur obdrží vláda a zbytek dotčené obce.

Před několika lety byly k této problematice zpracovány dvě projektové sanační studie, přičemž jedna hovoří o nákladech ve výši 2,1 miliardy, a druhá dokonce o škodách přes 4 miliard korun. To, že současná vláda prodala, doslova v uvozovkách prodala řešení vznikající škody Polsku za pouhou 1 miliardu korun, je pro nás zcela skandální. Ano, tady je přesně ten citát ze Sousedského spolku Uhelná, kdy – znovu to zopakuji – občané, kteří jsou postiženi přímo v těch obcích, řekli o vládě Petra Fialy "prodali nás". Já myslím, že je to opravdu zcela příznačné pro jednání vlády Petra Fialy, a vidíte, že už to říkají i občané.

Jsme proto zásadně proti takto pojaté smlouvě a trváme na tom, že by ji vláda měla vypovědět a vyjednat lepší podmínky. Podle nás vláda dostatečně nejednala a prodala naši vodu v podstatě za hubičku. Důsledky budou hrozné pro občany v části Libereckého kraje, kteří přijdou o vodu ve svých studních, a my přijdeme o Chráněnou krajinnou oblast Jizerské hory v řádu několika málo dekád.

Zastáváme názor, že bychom měli ze strany Polska požadovat mnohem více peněz a provedení dalších sanačních a kompenzačních opatření a také garanci záruk na smluvní plnění ze strany Polska. Polsko je jeden z našich nejbližších partnerů a přejeme si všichni jen dobré vztahy. Ale jak se říká, dobré účty dělají dobré přátele. V tuto chvíli česká vláda dala Polsku bílanku a Fialova vláda se vzdala všech nástrojů, které měla k dispozici, kterými mohla polskou těžební firmu ovlivnit k tomu, aby se hlavně ztráty vody v našem pohraničí vyřešily. Česká vláda prodala Polsku naše právo na kvalitní život a zachovalé životní prostředí za pouhých 45 milionů eur.

A otázky na pana premiéra, na ministryni životního prostředí Hubáčkovou z KDU-ČSL a na vládu zní: Proč? Česká vláda tajně a rychle přijala dohodu, díky níž Polsko nemusí platit pokuty za nedodržování rozhodnutí evropského soudu, a přijala ještě další ústupky z už tak slabé dohody. Smlouvou se Česká republika zavázala ke stažení žaloby u Soudního dvora Evropské unie, a to ihned po přijetí finančních kompenzací dojednaných v dohodě. Objevily se pokusy tvrdit, že bychom spory nemuseli vyhrát. A také dojednaná verze smlouvy – prý lepší vrabec v hrsti než holub na střeše. To je donebevolající lež. Petr Fiala podepsal dohodu s Mateuszem Morawieckým v den, kdy advokát Soudního dvora Evropské unie jasně řekl, že Polsko v případě Turówa porušilo unijní právo. Soud bychom skoro jistě byli vyhráli.

Polsko má sebevědomou vlasteneckou vládu, která jedná tvrdě v zájmu polských občanů, což je bohužel velký rozdíl oproti slabé, nevýrazné a neschopné vládě Petra Fialy, a bohužel tato nevýhodná smlouva, o jejíž nevýhodnosti mluví i sami občané z postižené oblasti v Libereckém kraji, je toho důsledkem.

V povolování rozšiřování těžby Polsko nerespektovalo unijní právo a pošlapalo i práva českých občanů, což potvrdila Evropská komise. Polsko odmítá respektovat rozhodnutí evropského soudu, takže by mělo platit 68 milionů eur jako pokutu. Nikdy nenabídlo Česku jakýkoli skutečný ústupek, například omezení těžby prostorové nebo časové. Je tedy otázka, zda Polsko vůbec plánuje smlouvu dodržovat, jak by se dodržování smlouvy vymáhalo a proč Česko podporuje Polsko v protiprávním jednání.

Naši pozici ve sporu podpořila Evropská unie i polské soudy. Generální advokát Soudního dvora Evropské unie vyjádřil souhlas s českou žalobou a spor by tak Česká republika vyhrála. Dva dny před podpisem smlouvy navíc rozhodl polský soud o zrušení okamžité vykonatelnosti EIA, důl tak nemůže získat legálně povolení k těžbě. Podpisem smlouvy hodil český premiér argumenty v náš prospěch přes palubu. Takže se nabízí zcela jiná otázka: proč urychlený a utajovaný podpis utajované smlouvy, když naopak čas nám hrál do karet a bylo jasné, že jak mezinárodní, tak dokonce i polské instituce jsou na naší straně? Podmínky pro další těžbu obsažené ve smlouvě nestačí k tomu, aby ochránily zásoby vody na české straně hranice. Dohoda je především ústupek Polsku, které nechtělo platit pokuty za nedodržování soudního rozhodnutí a za pokračování těžby. Čekat, že nějakým zázrakem začne fungovat těsnicí stěna, čemuž podle interních dokumentů nevěří ani těžební společnost PGE, je od českých ministrů a ministryň hodně naivní.

Znění česko-polské dohody o hnědohelném dole Turów je podle některých právních expertů údajně v rozporu s českými i unijními zákony. Kupodivu by to byla dobrá zpráva, protože by to pomohlo naprosto nevýhodnou smlouvu, kterou podepsala vláda Petra Fialy, anulovat. Místní spolky, ekologické a právní organizace už oznámily, že příslušné žaloby podají. Kritici upozorňují na to, že Česká republika naprosto ustoupila Polsku v časovém horizontu dohledu evropského soudu na plnění smlouvy. Dohled ve smlouvě je na pět let z původně navrhovaných dvanácti let, tedy do roku 2027, ale těžba se plánuje do roku 2044. Jenže na co by se mělo dohlížet, když sama smlouva fakticky neřeší to nejdůležitější, a to úbytek vody? To nejskandálnější na smlouvě je, že se v ní se zastavením poklesu ani nepočítá. Důl je povinen podle čl. 3 odst. 9 reagovat jen v případě, že by pokles překročil 8 metrů za

šest měsíců. To znamená, že podle smlouvy je naprosto v pořádku pokles spodní vody 7,9 metru za půl roku, což je více než 15 metrů ročně.

Smlouva byla schválena tajně vládou a ve čtvrtek 3. února podepsána premiérem Petrem Fialou z ODS. Jednání o dohodě nebylo ani na programu vlády. Druhý den ráno přijel smlouvu do Prahy podepsat polský premiér. O neplánovaném a tajném podpisu smlouvy nevěděli ani poslanci, ani vládní koalice. Je přitom zcela jasné, že o tak závažném problému se mělo jednat veřejně s politiky, občany i odborníky.

Abychom si ujasnili podstatu věci, díky podepsané smlouvě Polsko nemusí platit pokuty a my se vzdáváme všech žalob. Na straně druhé Polsko se nijak nezavázalo, že zabrání poklesu hladiny podzemní vody u nás, pouze k tomu, že tento pokles bude do 16 metrů ročně. Jinými slovy, do roka nemusí být v okolí Turów voda v jediné studni. Pane premiére, vládo, další palec dolů za vaši neschopnost, která přichází naše občany pěkně draho.

A úplně na závěr trochu z jiného soudku. Přestože od sněmovních voleb uběhlo již více než čtvrt roku a vláda koalice ODS, KDU-ČSL, TOP 09, Pirátů a STAN byla prezidentem jmenována už více než před dvěma měsíci, konkrétně 17. prosince 2021, tak stále tato vláda Petra Fialy nepřichází s konkrétním řešením příčin ani důsledků rostoucích cen energií, potravin a bydlení a s podporou podnikatelským subjektům v souvislosti s důsledky opatření proti epidemii. Například vlády Polska, Maďarska a nově i Slovenska již přišly mimo jiné například s dočasným snížením daní na energie a na základní potraviny na nulu, stanovením maximální ceny pohonných hmot, dočasným zmrazením úrokových sazeb u hypoték a tak dále. Vláda Petra Fialy jako jediná v rámci zemí V4 žádné plošné řešení občanům nenabídla. Přitom jsou občané z rostoucích cen energií a všeho okolo nás zoufalí a právem očekávají pomoc od vlády, která však stále nepřichází. Tato vláda není vládou odborníků a má velkou nedůvěru u velké části veřejnosti, která je oprávněná.

Hnutí SPD požaduje po současné vládě Petra Fialy z ODS, aby přišla s konkrétními opatřeními, která pomohou plošně všem občanům překlenout současnou nelehkou situaci, a zároveň aby vláda zveřejnila konkrétní termíny – vyzýváme k tomu vládu – odkdy budou tato opatření platit. V opačném případě by měla vláda podat demisi, jelikož občané, kterým přicházejí drahé složenky, nemají čas čekat na neschopnou vládu. A je opravdu tristní, že pakliže s nějakým plošným řešením konečně opožděně přijdete, ale zatím jste nic neudělali, tak to bude tady ve Sněmovně opět jen a jen zásluha opoziční SPD, že jsme vás do toho natlačili.

Znova zdůrazňuji, Česká republika kvůli této vládě pětikoalice Petra Fialy je poslední zemí ve střední Evropě, konkrétně ve Visegrádské čtyřce, která nepřišla s žádným plošným řešením pro občany na snížení cen energií, potravin nebo pohonných hmot nebo hypoték a tak podobně. Je to poslední země, protože prioritou této vlády, této otrěsné vlády, je pandemický zákon, kterým tady zahltili Sněmovnu, je to korespondenční volba, kterou plánujete jako prioritu dát na březnovou schůzi, místo abyste vyřešili zdražování. A potom ještě právě tady na Ministerstvu životního prostředí u paní ministryně Hubáčkové vyhlášují soutěž o národního ptáka.

Já si myslím, že už to celkem stačilo, protože vašim cílem je asi uvrhnout občany do chudoby, do exekucí. Ale občané čekají na plošné vyřešení zdražování, tak jako to dělají vlastenecké vlády v Polsku, Maďarsku, a nově také Slováci přistoupili už k řešení. Takže samozřejmě z tohoto pohledu je to nejhorší vláda vůbec ve střední Evropě, protože pro občany neděláte vůbec nic, a to i ve srovnání s našimi partnerskými blízkými zeměmi ve Visegrádské čtyřce. My jsme se tady minulý týden, SPD, místo pandemického zákona snažili zařadit – SPD – návrh bodu, a už opakovaně, vyřešení zdražování energií, potravin a bydlení v České republice. Vy jste ten bod zamítli, vaše vláda už nám ten bod tady opakovaně zamítla

ve Sněmovně. My jsme chtěli umožnit, abychom tady diskutovali. SPD překládá konkrétní řešení, teď jsem některá z nich jmenoval, abyste buď snížili DPH na energie na nulu, jako to udělali u základních potravin a energií Poláci, podobně to dělají Maďaři, Slováci se rozhodli zastropovat na tři roky ceny energií, ušetřili slovenským občanům a jejich peněženkám v přepočtu cca miliardu korun. Problém je, že my se vás tady na to ptáme, my nabízíme i řešení, protože vy žádná nemáte a nemáte žádná připravená, ale vy dokonce zamítáte ty body tady ve Sněmovně, aby se o tom vůbec mohlo mluvit, abychom vůbec mohli diskutovat naše řešení, a sami žádná řešení pro občany nenabízíte. A to je opravdu fatální situace. To je šílená situace, kdy vy si berete občany jako rukojmí, deset milionů občanů, kterým každý měsíc teď chodí složenky, vyúčtování za energie jim přichází, doplatky za loňský rok jim přichází, často obrovské, protože se mezitím už zvyšovaly ty ceny, teď občanům chodí nové zálohy, včetně mě pochopitelně, které jsou dražší. A musím tedy říci, že to je ta priorita, kterou očekáváme, že budete řešit.

A znova říkám, vaše vládní koalice už má většinu tady ve Sněmovně čtyři měsíce. Vaši poslanci mohli i předtím, než ještě vznikla vláda, už předložit vlastní zákony, které už tady dávno v prosinci mohly projít, právě třeba v legislativní nouzi. Ne pandemický zákon. Ale vy tady máte prioritu pandemický zákon, soutěž o národního ptáka, korespondenční volby, protože se bojíte, že vám klesají preference, už jsme viděli ten průzkum, který odvysílala televize Nova, potažmo server TN.cz od televize Nova, klesá vám strmě podpora u občanů, takže vaše priorita je teď zavádět korespondenční volby, protože se bojíte, že už neuspějete ve volbách, u voleb. Ale to je zákon, který vůbec není pro občany v České republice, kteří tady platí daně. Navíc občané v zahraničí už volit můžou na zastupitelských úřadech. Ale vy chcete ovlivnit a manipulovat volby. A prezidentskou volbu taky. To znamená, to je vaše priorita místo toho, abyste řešili zdražování. Myslím, že to je otřesné.

A teď ještě bude další prioritou, už to víme, mediální zákon, už ho připravuje Ministerstvo kultury, abyste mohli politicky ovládnout Českou televizi a Český rozhlas, protože se opět bojíte, že neuspějete ve volbách, proto chcete, aby vysílali na vaši stranu, abyste ovlivnili složení Rady České televize a Českého rozhlasu. Nikdy jsem neviděl takovouhle vládu, která po nástupu, místo aby navrhovala zákony pro lidi, zákony na zlepšení podmínek důchodců, invalidů, pracujících, rodin s dětmi... Od vás není nic tady. Jenom tyto zákony, které běžnému občanovi nic nepřináší.

Tady bych rád připomněl, že vy jste tady zamítli už několikrát i návrh SPD, abychom zařadili na pořad schůze zákony SPD na zvýšení příspěvků na péči pro invalidní spoluobčany, na zvýšení důchodů pro nízkopříjmové důchodce, pro ty, kteří mají podprůměrné důchody, to jste taky zamítli. Zamítli jste nám tady i návrh zákona na zestátnění exekutorů a na pomoc lidem v dluhových pastech. Samozřejmě jste tady zamítli i návrh zákona o referendu, chtěli jsme to zařadit, vy jste to odmítli, tak jako i další podobné naše zákony. "Můj dům, můj hrad", náš zákon na posílení práva na sebeobranu občanů, kteří jsou doma přepadeni.

Takže vám vůbec nejde o lidi. Vy prostě tady pořád navrhujete něco jenom pro sebe, co běžnému občanovi vůbec nic nepřináší. A navíc jste tady ještě špatně dojednali mezivládní smlouvu s Polskem ohledně dolu Turów. Dojednali jste ji úplně, absolutně nevýhodně. Děkuji za pozornost. (Potlesk poslanců SPD.)

Místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová: Také děkuji panu předsedovi. Nyní další s přednostním právem, kdo je přihlášen, je pan poslanec Richard Brabec, takže ho poprosím. Připraví se pan Radim Fiala, pan Andrej Babiš a pan Karel Havlíček. Než ale ještě předám slovo panu Richardu Brabcovi, dovolím si přečíst ještě tři omluvy. První omluva je pana doktora Jaroslava Dvořáka, a to od 12 hodin do konce jednacího dne ze zdravotních důvodů. Dále je zde upřesnění omluvy pana ministra Martina Baxy, a to, že chce omluvu od

10 do 13 hodin. Poslední je omluva paní poslankyně Barbory Urbanové, a to od 12.50 do 14 hodin z pracovních důvodů. Děkuji moc. Předávám slovo panu poslanci.

Poslanec Richard Brabec: Děkuji za slovo. Vážená paní předsedající, vážené kolegyně, vážení kolegové, vážená paní ministryně, děkuji za možnost zde vystoupit. Vraťme se opět k meritu věci a to je dopad uzavřené česko-polské smlouvy o následcích těžby na dole Turów na české území. A my k tomu máme řadu otázek. Na úvod mi dovoluje opravdu jenom stručný souhrn dosavadních kroků, protože to je důležité pro to pochopení, co se stalo, nebo v jaké situaci jsme byli a co se potom stalo.

Důl Turów, jak místní vědí, těží v té oblasti v podstatě už sto let, ale Polsko se rozhodlo v roce 2020, respektive už předtím v roce 2019, požádat o rozšíření těžby, která by byla až do roku 2044 a která by se v podstatě dotýkala českého území, nebo české hranice, česko-polské hranice. Byl zahájen proces posuzování vlivů na životní prostředí, takzvaná EIA. Poláci vydali to rozhodnutí 21. ledna 2020 a 20. 3. 2020 bylo vydáno rozhodnutí o prodloužení koncese na těžbu v dole Turów do roku 2026 jako mezikrok.

Česká republika vyjádřila i pod velkým tlakem Ministerstva životního prostředí ještě za mého ministrování, ale samozřejmě pod tlakem kraje, pod tlakem dalších i pod tlakem místních lidí, kteří v té oblasti bydlí, tak jsme vyjádřili nesouhlas s prodloužením těžby a poslali jsme v září 2020, konkrétně 30. září, podnět Evropské komisi. Česká republika Polsku vytkla, že v souvislosti s povolovacími řízeními za účelem prodloužení a rozšíření těžby porušilo směrnici EIA, směrnici SEA, rámcovou směrnici o vodách, směrnici o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí a také Smlouvu o Evropské unii.

17. prosince 2020 vydala Evropská komise odůvodněné stanovisko, kde opravdu shledala řadu závažných porušení směrnice EIA, takže částečně nám dala za pravdu. A my jsme na základě dalších jednání, která s Polskem proběhla a nebyla úspěšná, tak jsme se rozhodli a vláda 22. února 2021, v podstatě na den přesně před rokem, uložila vládnímu zmocněnci, aby připravil a podal k Soudnímu dvoru Evropské unie žalobu proti Polské republice pro nesplnění povinnosti na základě článku 259 Smlouvy o fungování Evropské unie. Tato žaloba byla podána 26. února loňského roku a s návrhem na předběžné opatření. Soudní dvůr vyhověl, a to je velmi podstatné, české žádosti, nebo žádosti České republiky, a nařídil také předběžné opatření a nařídil Polsku bezodkladně pozastavit těžbu hnědého uhlí v dole Turów až do vyhlášení rozsudku, kterým bude skončeno řízení ve věci samotné.

Tady chci říct, že to bylo určitě nesmírně překvapivé rozhodnutí pro Polsko, pro celou polskou veřejnost a pro polské politiky, protože oni opravdu nepředpokládali, že by Evropský soudní dvůr dal za pravdu České republice v takovém rozsahu, aby konstatoval takové porušení životního prostředí, že by to opravdu mělo vést k bezodkladnému pozastavení těžby. Polsko, a zejména provozovatel dolu společnost PGE, obratem velmi odmítavě zareagovalo, otevřeně prohlásilo, že bude nadále těžit bez ohledu na nařízené předběžné opatření. A tento stav ostatně trvá do dneška.

7. června loňského roku proto schválila vláda materiál k dalšímu postupu proti Polsku a v návaznosti na to byl zpracován a zaslán návrh na uložení penále ve výši 5 milionů eur denně za to, že Polsko nerespektuje soudem uložené předběžné opatření. Jednání akcelerovalo poté, co 20. září Soudní dvůr uložil Polsku penále, ne tedy ve výši 5 milionů eur, ale stále ve velmi citelné výši 500 000 eur – tedy tehdejším přepočtem zhruba 12,5 milionu korun – denně, za každý den, kdy Polsko neplní podmínky předběžného opatření. Soudní dvůr zároveň zamítl žádost Polska o zrušení zmíněného usnesení, a dal tak České republice za pravdu i v tomto.

Jinými slovy, a proto se u toho zastavuji, Česká republika měla od 20. září v podstatě v ruce neuvěřitelně silnou kartu, kterou předtím nikdy neměla. A já jsem přesvědčen, že ji už nikdy nebude mít, nikdy neříkej nikdy, ale rozhodně ne v nějaké dohledné době, a to je to, že Polsko bylo reálně odsouzeno nejenom k tomu, že by porušovalo směrnici EIA, z čehož si myslím, že zase Polsko by si tolik nedělalo, protože víme z těch jednání, že oni skutečně nás válcovali, a válcovali celou dobu, a to ještě před horizontem Babišovy, nebo dokonce Sobotkovy vlády. Poláci jsou velmi tvrdí vyjednávači, byli přesvědčeni o své pravdě a o svém nároku na to, těžit za každou cenu. Ale teď jsme měli v ruce nástroj, kde pokutou, sankcí 12 milionů korun denně, tedy citelnou, a samozřejmě Poláci za to byli tvrdě kritizováni opozicí v Polsku, celou řadou místních médií, tak jsme měli možnost dotlačit Poláky konečně – konečně – k jednacímu stolu. To se také povedlo a začala příprava dohody, česko-polské dohody, kde jsme jako česká vláda měli základní požadavky.

A samozřejmě ďábel se skrývá v detailu. Dneska se hovoří hlavně o té částce. Mimochodem já opravdu nechápu, proč ta částka byla z požadovaných 50 snížena na 45 milionů eur. To jsou pro ten důl opravdu drobné, pro společnost PGE, protože ten důl je a bude dál vysoce ziskový. A samozřejmě ty škody, které to působí na českém území, jsou a budou rozhodně větší. Ale to, co bylo pro nás úplně naprosto klíčové, a proto jsem přesvědčen, že ta dohoda je ve finále nejenom proto, ale hlavně proto velmi nevýhodná pro Českou republiku a naopak je vítězstvím Polska, je to, že se podařilo Polsku dotlačit novou českou vládu k podmínce, kterou jsme my několikrát odmítli jako nevýhodnou pro Českou republiku. Protože my jsme měli tuto smlouvu možnost uzavřít už v září minulého roku, ale jako Česká republika, česká vláda jsme to odmítli.

A musím říct, že tenkrát naprosto v souladu s Libereckým krajem, protože tam byla podmínka – jenom připomenou: Ten důl bude těžit až do roku 2044, takže ještě 22 let. Pokud se něco mimořádného nestane a Poláci nebudou donuceni od toho uhlí odejít. Zatím to tak nevypadá. Dvacet dva let. Ještě minimálně pět, ale spíše sedm let se ten důl bude přibližovat k české hranici. Po celou tu dobu bude ještě navíc hrozit zvýšené riziko toho, že bude více ovlivňovat životní prostředí. A proto jsme chtěli jako česká vláda, jako vyjednávači za českou vládu, a nejenom za vládu, ale i za Liberecký kraj, aby ta doba výpovědní lhůty, po kterou budeme chráněni také, a s možností vrátit se zpátky k Evropskému soudnímu dvoru, který nám v této kauze opravdu významně pomohl svým rozhodnutím, a díky tomu byli Poláci dotlačeni k jednacímu stolu – tak těch 22 let činnosti dolu jsme původně požadovali jako podmínku, aby nešlo tu smlouvu vypovědět. A po celou tu dobu jsme měli možnost se k Evropskému soudnímu dvoru v této věci vrátit.

Poláci nakonec navrhli směšné dva roky. Opravdu směšné, naprosto, to jsme se jim vysmáli a říkali, že to snad ani nemůžou zkoušet. Pak hovořili o pěti letech, to jsme samozřejmě odmítli také, o sedmi letech, to jsme také odmítli. A my jsme řekli, že naší podmínkou je aspoň 15 let, a byli jsme ochotni o tom ještě diskutovat. Ale těch pět let, na která nakonec uzavřela nově vláda premiéra Fialy, je naprosto, naprosto nepřijatelně krátká doba, která ve finále znamená, že Česká republika ty velmi silné karty, které měli v ruce – tedy rozhodnutí Evropského soudního dvora, sankce na Polsko 12 milionů korun denně a tlak na Polsko, aby skutečně tuto sankci neplatilo, protože to je částka, která jde do pokladny Evropské komise přes Evropský soudní dvůr, to nejde do pokladny, nebo to nejde do regionu našeho, Libereckého, bohužel. Kdyby to tak šlo, bylo by to lepší. Protože Poláci dneska zaplatili paradoxně víc na pokutách a zaplatí víc na pokutách než ve finále jako sankci České republice. To je prostě absurdní.

Já chci zdůraznit, že my jsme nikdy nepožadovali, aby se důl v Turówě zavřel, nebo okamžitě zavřel, protože takovou samozřejmě kompetenci nemáme ani my a neměl by ji ani Evropský soudní dvůr. A my jsme neměli a nechtěli jsme mít ambici mluvit Polsku do jeho

energetického mixu, tak jako bychom si nepřáli, aby někdo mluvil do toho našeho. Ale je prostě jasné, že pokud nějaká činnost jiného státu způsobuje škody na našem území a snižuje kvalitu života občanů v naší zemi, musíme se bránit, a to samozřejmě všemi dostupnými prostředky.

Zdůrazňuji opět, soudní spor byl krajním prostředkem, nechtěli jsme se s Polskem soudit. Polsko je jinak dobrý soused a samozřejmě partner v rámci V4. ale především soused. Nicméně, a už to tady zaznělo, skutečně dobré úcty dělají dobré přátele a dobré sousedské vztahy by měly být řešeny sice diplomaticky nebo na odborné úrovni, ale pokud to selže, a tady to v tomto selhalo, protože Polsko nás opravdu velmi vytrvale válcovalo, zpochybňovalo nároky České republiky, a výsledkem tedy nakonec bylo podání žaloby.

A já znovu zdůrazňuji, že jsme měli v ruce nejsilnější karty, které jsme vůbec v historii proti Polsku měli, a Poláci to dobře věděli. V této situaci jsme s Polskem jednali. A já vás chci ujistit, a ti z vás, kteří měli možnost s Poláky jednat na jakékoliv úrovni, tak Poláci jsou velmi tvrdí vyjednávači. Velmi tvrdí, kteří si za svými zájmy jdou skutečně přes jakékoliv překážky, a v zásadě všechno zpochybňovali. Ale byli docela překvapení, že my jsme byli stejně tvrdí. A myslím, že na to nebyli úplně připravení. Byli jsme velmi neústupní a jasně jsme řekli, že jsme přesvědčeni, že vyhraje ten soud. Jsme přesvědčeni, že právo a spravedlnost je na naší straně. Protože kdyby to bylo v opačné rovině, my jsme ten důl měli na české straně a Poláci prostě protestovali, tak by byli úplně stejně tvrdí a na žádný kompromis by nechtěli přistoupit. Také proto jednoznačně jsme prostě odmítli variantu pětileté výpovědní lhůty. Nechtěli jsme se ani bavit o nějaké částce, protože si stále myslím, že sice peníze jsou druhořadé v tomto, to chci říct, my jsme především chtěli záruky pro českou stranu, aby do budoucna v ideálním případě celých těch 22 let se mohla efektivně Česká republika bránit.

A teď si představte, co by Evropský soudní dvůr řekl, kdyby až Poláci za pět let třeba tu smlouvu vypovědí a Česká republika se tam vrátí s podobnou žalobou, tak co nám ten Evropský soudní dvůr řekne? Řekne: To jste si – budu volně parafrázovat, omlouvám se, lidově – to jste si měli, vážení Češi, tohleto prostě v té smlouvě dohodnout na delší dobu. A nechodte za námi se stejnou věcí, když jste byli ochotní kývnout nakonec na krátkou výpovědní lhůtu. To znamená, tohleto já považuji opravdu za – odpusťte mi to slovo – vyměknutí české vlády.

A i mě samozřejmě zajímá, nás zajímá, když jsme se o tom mnohokrát bavili v rámci hnutí ANO, co bylo tou příčinou. Protože já jsem, a dneska se mě na to nějaký novinář ptal i na tiskové konferenci, že zaslechl, že se říká, že tou příčinou, proč Česká republika takhle urychleně a pro mě jednoznačně unáhleně podepsala tu smlouvu, kterou my jsme odmítli jako nevýhodnou pro Českou republiku, tak je jakási mezinárodní situace a vztahy ve V4. Já znovu říkám, my sice můžeme vnímat jakoukoli mezinárodní situaci – a zdůrazňuji, že ta smlouva byla podepsána samozřejmě ještě před nějakým vyostřením konfliktu, který se blíží válce, takže kdyby někdo chtěli použít tento argument, tak těžko – ale hlavně, my jsme prostě přesvědčeni, že zájmy českých občanů logicky tady musejí mít přednost. A kdyby to bylo obráceně, tak vám garantuji, že Poláci by tedy vůbec neřešili nějaký mezinárodní aspekt a to, jestli máme dobré vztahy, nebo nemáme dobré vztahy ve V4. To je přidaná hodnota. Ale jednoznačně zájem českých občanů, občanů Libereckého kraje, kteří jsou tím hlavně postiženi, je prostě primární.

To znamená, ta dohoda oproti tomu, když my jsme vlastně ji předávali nové vládě, tak je v několika parametrech slabší. Výrazně slabší. Pro mě ten základní parametr je samozřejmě ta výpovědní lhůta, která, znovu opakuji, nebyla přijatelná ani pro nás, a nebyla přijatelná ani pro Liberecký kraj. Shodli jsme se tenkrát při vyjednávání se zástupci Libereckého kraje, že takhle krátkou výpověď té dohody bychom nikdy neobhájili. Nikdy neobhájili ani na vládě

před ostatními členy vlády, ani v Libereckém kraji před občany, kteří se logicky budou ptát – proč?

Další, samozřejmě je tam i nižší částka. Znovu říkám, je to nedůstojné podle mě i ze strany Polska ještě uhrát nějakých 5 milionů eur. Opravdu, pro ten důl jsou to drobné. A Česká republika ten nárok má naprosto právem. Také česká strana nově couvla z požadavku, aby ta rypadla mohla jít maximálně do hloubky 12 metrů pod hladinu moře. V té smlouvě se objevilo nakonec 30 metrů. A tady se opět ukázalo uvažování Polska i dolu PGE, bohužel, tak jako to bylo vždycky: oni celou dobu samozřejmě, ať se jednalo, nejednalo, tak oni si přirozeně pokračovali dál.

Já tedy tenhle výsledek považuji za velkou chybu, která se nám může vymstít. A nechci být špatným prorokem, ale jsem skoro přesvědčen, že se vymstí. Protože my se za těch pět a půl roku dostaneme do pozice, ze které už se nepůjde dostat tak, jakou jsme teď měli tuhle možnost, kdy na naší straně stála Evropská komise, přisvědčil nám, byť ne v celém rozsahu, jenom v některých žalobních důvodech, ale v těch podstatných ano, především z hlediska EIA, nám přisvědčil i generální advokát Evropského soudního dvora. A jak už jsem říkal, měli jsme největší, nejsilnější karty, protože největší motivací Polska k jednání opravdu byla ta sankce. A to si nemusíme nalhávat, že tomu tak nebylo, protože jinak se Polsko snažilo jakýmkoli způsobem ukázat, že za ty škody nemůžou, že je to následkem sucha, že si česká strana vymýšlí. A těch, řekněme, důvodů já jsem slyšel opravdu strašně moc.

Já jsem přesvědčen, že jsme prostě zahodili historickou šanci. Navíc tak jak ty informace přicházejí, další a další, tak byl k dispozici, my jsme jej ještě neměli, ten monitoring, ale nová vláda už měla k dispozici i monitoring měření, vlastně nový, řekněme, hydrogeologický ne úplně model, ale výsledky měření z těch vrtů za rok 2021, tedy úplně nová čísla, která ukazují i to, že ta podzemní stěna, ta bariéra, která měla vlastně zabránit odtoku vody a je dneska takřka nebo větší části hotová, zdaleka neplní tu roli, kterou měla. To znamená, bude potřeba nepochybně, určitě dál významně upravit další odtoky z toho území, protože ten hydrogeologický model se tam mění. Tyhle informace jsou nově k dispozici a měla je nová česká vláda při těch jednáních.

Takže bez ohledu na dobré sousedské vztahy, kterých si také vážím, prostě musíme hájit zájmy českých lidí. Musíme hájit právo lidí v té oblasti nejenom na pitnou vodu, ale na jakoukoliv vodu, protože za ty peníze se postaví nové vodovody, které tam jak do uhelné, tak do dalších oblastí velmi pravděpodobně pitnou vodu přivedou, ale samozřejmě tam je ztráta vody v krajině, ztráta povrchové vody, která bude pokračovat. A já jsem přesvědčen, že tyhle informace, kdy dohoda, jak jsem říkal, byla podepsána v době, kdy už existovaly ty informace z monitoringu, kdy nám přisvědčil, shodou okolností – jestli se nemýlím, byl to ten samý den, a pro mě to bylo obrovské překvapení, jak rychle se ta dohoda nakonec upekla, jakým zvláštním způsobem, aspoň tedy jsem slyšel, že nebyla oficiálně na vládě, a nakonec se tam objevila, byla dána až na stůl – generální advokát Evropského soudního dvora, takže ještě zvýšil naše šance. A byla podepsána i v době, kdy polská strana odvolala svého velvyslance v Praze, protože mimo jiné řekl, že ve sporu mezi Prahou a Varšavou ohledně hnědouhelného dolu šlo o nedostatek empatie, nedostatek porozumění a nedostatek ochoty k dialogu, a to především – vážení, poslouvejte dobře – na polské straně. Takže polský velvyslanec to pojmenoval, já si myslím, naprosto pravým jménem a za to pak byl, nebo nevím, jestli za to, ale předpokládám, že ano, můžu tak spekulovat, odvolán, byl tedy potrestán za to, že pojmenoval tu pravdu, tak jak byla, protože my se nemusíme a nemuseli jsme se za nic stydět. A rozhodně jsme nepůsobili a nejednali s Polskem jako poníženi prosebníci, kteří prosí o nějakou dohodu za každou cenu a snaží se tam někde obhájit každé euro, protože, znovu říkám, Polsko bude na dole Turów těžit ještě 22 let. Je to pro něj klíčový důl, vydělá za tu

dobu v přepočtu určitě stovky miliard korun, nebo minimálně desítky miliard, ale já si myslím, že spíš stovky.

A dovolte mi ještě připomenout, a to mi připadá úplně absurdní, některé zajímavé výroky dnešní koalice, bývalé opozice.

Tak třeba paní předsedkyně, dnešní předsedkyně poslanců Poslanecké sněmovny, paní Pekarová Adamová, dříve členka výboru pro životní prostředí, a já to dobře pamatuju i z toho důvodu, že jsem na tom výboru samozřejmě seděl jako ministr a poslouchal jsem to, říká: Vyzývám vládu, aby se ve věci dolu Turów postavila proti energetickým zájmům Polska a tvrdě hájila české zájmy. Přesto jsem skeptická vůči aktivitě vlády a její upřímné snaze postavit se za naše občany. Na výboru pro životní prostředí jsme přijali usnesení, které jasně říká, že nesouhlasíme s rozšiřováním těžby, a současně jsme vyzvali vládu k zajištění kompenzací úbytku vody. Tento problém nenecháme vyšumět a budeme na vládu i nadále tlačit.

Nebo tehdejší poslanec Sněmovny, dneska pan ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka. Cítuji: Je neakceptovatelné vyměnit vodu za peníze, na to prostě nemůžeme nikdy přistoupit.

A těch výroků dnešní koalice, bývalé opozice, včetně samozřejmě politiků STAN nebo Pirátů, bychom našli mnohem víc. A myslím, že kolegové je ještě nějaké budou zmiňovat.

Tyto výzvy byly, vážené kolegyně, kolegové, adresovány bývalé vládě, Babišově vládě, ale sakra by se hodily především na tu stávající, co myslíte? A já se ptám, proč nyní paní předsedkyně Sněmovny nebo pan ministr Jurečka mlčí? Proč jim teď najednou nevádí, že jejich vláda ustoupila Polsku a nebrání tvrdě české zájmy? Protože pokud kritizovali naši dohodu, tak tato dohoda je horší, jednoznačně horší pro Českou republiku a je výhodnější pro Polsko. O podobě, aspoň takhle jsem informován jenom z médií, smlouvy k Turóvu údajně nebyli informováni ani poslanci Pirátů a STAN. A já se ptám: také jim to nevádí? Já tady dnes snad nikoho z Pirátů nevidím, ani paní místopředsedkyni, no možná, že to je symbolické, protože Piráti měli ještě v minulém období otázky životního prostředí jako jeden ze svých hlavních bodů, ale teď už sedí na ministerských a dalších vysokých postech a hlasitě mlčí. Takže mě by zajímal i jejich názor, jestli pan předseda a ministr Ivan Bartoš také hlasoval na vládě pro, ale předpokládám, že ano. A jak to bude zdůvodňovat v rámci Pirátů? Protože Piráti se tenkrát velmi hlasitě ozývali.

Já bych vás závěrem, kolegyně, kolegové, chtěl požádat, aby byl schválen program dnešní schůze a otevřena rozprava, z jednoho jednoduchého důvodu, aby se mohli vyjádřit i naši kolegové z regionů, ale i vaši kolegové z regionů, kterých se to nejvíc týká, to znamená z Libereckého kraje, a mohli se ptát, a znovu říkám, třeba na to, proč se dohoda podepsala tak unáhleně v době, kdy jsme měli v ruce opravdu silnou pozici s tak krátkou výpovědní lhůtou, proč tam najednou jsou podmínky, které tato vláda, nebo dnešní vláda, minulá opozice, v tom jednání kritizovala, to znamená jsou ještě daleko horší. Proč se obsah dohody zveřejnil až po tlaku médií? Proč byla ta dohoda opravdu upečena na poslední chvíli? Najednou přijel do Prahy pan premiér Morawiecki, myslím, že velmi překvapivě. Zda tady hraje roli naše podzimní předsednictví Evropské rady, nebo předsednictví v druhé polovině tohoto roku, zda to tedy mělo nějaký evropský nebo řekněme mezinárodní charakter? Proč jsme ustoupili, proč česká vláda při tom jednání vyměkla a podepsala podmínky, které bychom, a říkám znovu, nikdy nepodepsali? Prostě proč je na světě dohoda, která v této chvíli opravdu, jsem přesvědčen, je ve finále vítězstvím Polska? Takže Polsko dosáhlo toho, co jsem také zaslechl, že Polsko čeká na novou českou vládu, že se s ní lépe domluví a že bude nová česká vláda k polským požadavkům vstřícnější, než byla Babišova vláda. A ono se to bohužel, když dneska vidím podepsanou smlouvu, naplnilo. Prostě nová česká vláda vyměkla a já jsem

přesvědčen, že na to v budoucnu doplatíme. Děkuji za pozornost. (Potlesk z řad poslanců ANO.)

Místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová: Já děkuji panu místopředsedou poslaneckého klubu, s přednostním právem Richard Brabec. A nyní je s přednostním právem přihlášen pan předseda poslaneckého klubu hnutí SPD Radim Fiala. Připraví se pan předseda Andrej Babiš, poté paní ministryně životního prostředí Alena Hubáčková a pan Karel Havlíček. Pane předsedo, máte slovo.

Poslanec Radim Fiala: Děkuji vám, paní předsedající, za slovo. Vážené kolegyně, kolegové, dovoluji, abych i já vystoupil s přednostním právem za poslanecký klub hnutí SPD.

Samozřejmě nikdo neví všechno a já jsem informace, které tady teď budu říkat, které se týkají dolu Turów, konzultoval s poslancem hnutí SPD, pane inženýrem Radkem Víchou, který je také krajským zastupitelem Libereckého kraje, který se o tuto problematiku velmi dlouho zajímá, protože tam vlastně bydlí. Já myslím, že je to správný princip subsidiarity, kdy bychom ty věci měli řešit ve prospěch lidí, kteří v té lokalitě bydlí. A oni by samozřejmě podle mě nechtěli, ať se to týká jakékoliv lokality v České republice, tak ti lidé, kteří tam žijí, by podle mě nechtěli nic špatného pro životní prostředí a věci, které se týkají okolí jejich bydliště a jejich blízkých příbuzných, kteří v té lokalitě žijí. Takže my jsme to s Radkem Víchem samozřejmě konzultovali. On má velký podíl na tom, že se s tím něco děje. A já vám teď řeknu stanovisko hnutí SPD k dolu Turów.

Dnes je na pořadu tedy jednání Sněmovny a mimořádná schůze právě k problematice uzavřené mezivládní smlouvy mezi současnou vládou Petra Fialy a polskou vládou v otázce vyrovnání za škody způsobené prohloubením těžebních limitů v příhraničním hnědouhelném dole Turów – Bogatynia. SPD považuje tuto situaci ve Frýdlantském výběžku v Libereckém kraji za krajně znepokojující dlouhodobě. Náš tehdejší krajský zastupitel, dnes poslanec za Liberecký kraj pan Ing. Radovan Vích upozorňuje na hrozící úbytek podzemních vod ve studních občanů ve Frýdlantském výběžku a ohrožení flóry a fauny v celém jizerskohorském pásu již od roku 2018, protože veškeré tehdejší jednání kraje s vládou České republiky, Ministerstvem životního prostředí a polskou stranou v rámci kompenzačních sanačních řešení žádné konkrétní pozitivní výsledky nepřinášely, a naši současní krajští zastupitelé v Libereckém kraji se o tuto problematiku také dlouhodobě zajímají.

Dovolte mi shrnout základní fakta. Těžba na polské straně hranice v hnědouhelném dole Turów pohltila už pět polských obcí a má se dál rozšiřovat. Už delší dobu povrchový důl zatěžuje životní prostředí prašností a hlukem, ale nejhorší je postupná ztráta pitné vody z podzemních vod, která citelně zasahuje na české území. Navíc budoucím rozšířením těžby by se situace mohla ještě významně zhoršit. To je zřejmé z plánů rozšířit důl až na 300 metrů od české obce Uhelná. Pro představu, jak velká je plocha dolu Turów, respektive plánovaný rozsah těžby: po ukončení těžby v roce 2044 Polsko plánuje vybudovat jezero o 2 000 hektarech a hloubce 140 metrů, což ale komplikuje nedostatek vody v té krajině. Absurditu tohoto návrhu krásně ukazuje porovnání například s největším českým rybníkem Rožmberkem, který má plochu 426,5 hektaru, tedy by to byl víc než čtyřnásobek takové vodní plochy.

Důl se nachází těsně za českou hranicí v takzvaném Bogatyňském výběžku mezi českou a německou hranicí, který téměř celý vyplňuje, respektive má v budoucnu vyplnit. Dopady na polské území jsou tedy citelně menší než na území České republiky a Německa. Navíc rozhodnutí polské vlády na komplikace, které těmito dvěma zemím a hlavně jejich občanům žijícím v těsné blízkosti dolu (způsobuje?), nebrala větší zřetel. To je velmi znepokojujivé.

Konkrétní dopady této těžby například byly takové, že ve vesnicích na německém území praskaly zdi. Sousedící české vesnice se zase potýkají s významným úbytkem podzemní vody. Situaci je o to horší, že těžba má trvat mnoho let, až do roku 2044, a to nevíme, zda se to nemůže z nějakých důvodů protáhnout, ale zcela vyloučit se dnes nedá vůbec nic. Co se stane po skončení těžby v téměř polovině tohoto století, je také nejisté.

Jak už jsem uvedl, polská vláda plánuje to území dolu zatopit, udělat tam obří jezero. Připomínám, že už teď mají zasažené české obce problém s nedostatkem podzemní vody. Co teprve v případě takového ambiciózního scénáře naplnění jezera 2 000 hektary vodní plochy? Podle článku z webu zprávy Aktuálně.cz z 29. července 2021 – cituji: Zaplavení jámy má navíc podle polských odhadů trvat čtyři desítky let. Někteří ekologové ale mluví nejméně o jednom století. S obdobnými potížemi se potýká například severočeské jezero Most, také rekultivovaná důlní jáma. Proč si Poláci předběžně vybrali právě tento postup a jestli mají dostatečné důvody věřit, že se povede, není zřejmé. Jak uvedlo české Ministerstvo životního prostředí, Polsko plán rekultivace vydá až v budoucnu. – To je konec citátu. Z toho je vidět, že to nejsou právě realistické a k sousedům vstřícné, tedy k nám vstřícné, rekultivační plány.

Jak se k tomu staví v Německu, je zřejmé článku na webu Novinky z 27. července 2021. Opět cituji: Poláci odhadují, že zatopení dolu potrvá 35 až 37 let. Pomoci k tomu má speciální hydrotechnický systém, který bude do nádrže přivádět vodu z koryta řeky Lužická Nisa. A právě to německá strana zpochybnila. Hydrogeolog Ralph Krupp uvedl, že zaplavení tak obrovského dolu potrvá několik lidských generací. Doba zaplavení může dosáhnout až 144 let, uvedl Krupp. – Konec citátu.

Jaká je ale situace v dotčených českých obcích a městech? To je to, co nás nejvíc zajímá. Na české straně hranice není nějaká opuštěná krajina. Jsou tam vesnice Uhelná a Oldřichov na hranicích, které se nacházejí nejbliž státní hranice s Polskem. O kousek dál jsou obce Václavice a Grabštejn. Dále město Hrádek nad Nisou, které má celkem cirká 7 000 obyvatel, a několik dalších vesnic. Tam všude žijí lidé, kteří nechtějí být omezováni ve svých životech obří důlní činností zahraničního souseda. Nejhorší situace je v obcích, které nemají vodovod a dosud měly pohodlný zdroj vody ve vlastních studních. Hladina spodní vody ale důlní činností klesá. Proto je pochopitelné, že když se tito lidé dozvěděli o plánovaném rozšíření těžby, navíc až do roku 2044, byli z toho zděšení a začali protestovat nejrůznějšími způsoby.

Bohužel jednání českých úřadů s polskou stranu dlouho nebylo dostatečně efektivní. Polská státní elektrárenská společnost PGE naopak získala od polského Ministerstva klimatu prodloužení koncese na těžbu hnědého uhlí v dole Turów. Ignorování názorů české strany ze strany polské vlády bylo natolik intenzivní, že to nakonec skončilo žalobou u Soudního dvora Evropské unie v roce 2021. Soudní dvůr EU následně předběžným opatřením z 21. května 2021 Polsku nařídil těžbu v dole Turów okamžitě pozastavit. Protože se tak nestalo, v říjnu 2021 nakonec přimělo (?) Polsko k seriózním jednáním s českou stranou, ale stále nabízelo dost nevýhodné podmínky. Proto nebyla uzavřena smlouva už v loňském roce, je uzavřena až letos vládou pětikoalice narychlo, bez větších informací pro veřejnost a nyní je jasné proč. Ta smlouva prostě není výhodná pro Českou republiku.

Připomenu projev pana poslance Richarda Brabce za hnutí ANO, který tady mluvil přede mnou, z 16. února 2022, který byl předchozím ministrem životního prostředí a uvedl, že u této smlouvy s Polskem se d'ábel skrývá v detailu, a v tomto případě je to pravda dvojnásob, protože některé podmínky té uzavřené smlouvy jsou nevýhodné pro Českou republiku. Podotkl také, že bývalá vláda měla už v září minulého roku možnost tuto smlouvu uzavřít, ale odmítla ji kvůli přesvědčení o nevýhodnosti této smlouvy právě pro Českou republiku.

Co bylo vlastně přijato touto smlouvou s Polskem o dolu Turów? Tato smlouva už vstoupila v platnost a byla dne 10. února 2022 zveřejněna ve Sbírce mezinárodních smluv. Cituji z článku v Deníku dne 7. února 2022:

Polsko dle dohody nerozšíří rozsah těžby v Turówě k českým hranicím a těžební jáma nebude prohloubena více než 30 metrů pod úroveň moře, pokud nebude dokončena podzemní bariéra a prokázána její funkčnost, postaven zemní val a nebudou splněny požadavky na monitoring a zřízení monitorovací vrty.

Polská strana se podle dohody zavázala zřídít čtyři nové vrty pro měření hladiny podzemních vod a zařadit všechny vrty do společné česko-polské monitorovací sítě. Pokud po dokončení stavby podzemní bariéry nezačne nejpozději do 30. června 2023 stoupat či nepřestane klesat hladina podzemních vod ve vybraných vrtech, nebude možné, aby těžba postoupila za hranici plánovanou Polskem pro rok 2023, uvedlo ministerstvo.

Pokud důl bude nadále způsobovat pokles hladiny podzemních vod, polská strana má přijmout další opatření typu prodloužení, dalšího zatěsnění nebo prohloubení bariéry. Pokud by hladina podzemních vod v určitých vrtech poklesla o více než 8 metrů během šesti měsíců, bude muset Polsko okamžitě zastavit stávající rozsah současných těžebních prací směrem k českým hranicím.

Podle dohody může česká strana v dole provádět čtyřikrát ročně kontroly. Polsko také musí Česko informovat o probíhajících řízeních či jejich změnách souvisejících s těžbou, zejména o řízeních o povolování těžební činnosti. Obě země společně založí Fond malých projektů a budou do něj přispívat shodně 250 tisíc eur ročně, což je zhruba 6 milionů korun, na regionální projekty pro zlepšení životního prostředí.

Od dohody lze odstoupit oznámením druhé straně nejdříve po pěti letech. K odstoupení dojde půl roku po daném oznámení. Řada jejích ustanovení bude ale použitelná až do ukončení těžby, pokud se strany nedohodnou jinak. Týká se to například monitoringu hlukové zátěže, kvality ovzduší, pohybu terénu nebo hladin podzemních vod. – Konec citace.

Když shrnu obavy české veřejnosti, které se tento problém týká, tak největší problém veřejnost vidí ve dvou následujících záležitostech. Za prvé. Je to nedostatečná funkčnost podzemní bariéry. Obávají se, že to nepomůže úbytku podzemních vod. Za druhé jim připadá riskantní ta možnost odstoupení od dohody už po pěti letech. V tom nejhorším scénáři by to znamenalo, že dohoda skončí už v roce 2027, ale přitom těžba bude pokračovat až do roku 2044, tedy dalších 17 let, což opravdu vypovídá o nevýhodnosti této smlouvy. A přesně tyto obavy ve Sněmovně už ventiloval právě pan poslanec Richard Brabec.

Cituji: "Důl Turów by měl těžít do roku 2044, pokud se samozřejmě nestane něco, co tu dobu zkrátí. Ale také se teoreticky může stát něco, že by tu dobu prodloužilo. A proto my jsme chtěli, aby po celou tu dobu nebylo možno tuto smlouvu vypovědět, protože celou tu dobu teoreticky i prakticky můžou pokračovat dopady na Českou republiku. Poláci to dlouho nezpochybňovali a vůbec se o tom nebavili. A najednou několik hodin před ukončením těch jednání, nebo předtím, než jsme si mysleli, že máme finále, prostě přišli s tím, že nic takového nechtějí. A přišli s dvouletou výpovědní lhůtou, což samozřejmě bylo směšné. A potom se začalo poměrně tvrdě vyjednávat o tom, jak ta výpovědní lhůta bude dlouhá. Padlo tam z jejich strany i pět let. My jsme to jasně odmítli, protože ten důl se bude přibližovat k české hranici ještě možná dalších sedm let a celou tu dobu, minimálně těch sedm let, může mít ještě vyšší nebo větší negativní dopady na české území. Odmítli jsme to stejně tak, ale oni ho nikdy nenabídli. Sedm let, stejně tak jako deset let. Pro nás to bylo minimálně patnáct let jako taková ta spodní hranice a my jsme asi byli trošku ochotní o tom jednat, ale prostě oficiální bylo patnáct let. – Konec citátu.

Tohle hodně osvětluje, zda je současná smlouva od Turówu výhodná pro Českou republiku, či nikoliv. A také to vysvětluje, proč nová vláda jednala tak neprůhledně, bez přizvání zástupců dotčené veřejnosti a narychlo. Zkrátka to chtěli mít rychle z krku a chlubit se tím jako velkým úspěchem. Možná jim ale nedošlo, že se tímto rychlým a nedůsledným řešením vyrobí daleko větší problém v budoucnu. Teď sice polská vláda poslala finanční plnění podle nové smlouvy, při dobrém hospodaření kraje si z toho mohou postavit potřebné vodovody. Pokud ovšem polská vláda po pěti letech smlouvu vypoví, ale těžit se bude dál, třeba i déle, než se teď říká, už nám v tomto směru vůbec nic nepomůže. A to ještě připomenu utopický projekt obřího jezera na místě dolu, které by se mohlo napouštět od cirka poloviny tohoto století do konce století, nebo také o dalších čtyřicet let déle. To už je fantasmagorické. Samozřejmě by to mohutně odčerpalo vodu z celého regionu. Je to nesmysl.

Jsem přesvědčený o tom, že současná vláda Petra Fialy takzvaně vyměkla, tedy ustoupila, a ten klíčový parametr, za který považují právě tu možnost výpovědi smlouvy, byl nakonec podepsán na pět let. To skutečně považuji za velkou chybu, která se nám může vymstít, protože po těch pěti letech se snadno můžeme dostat do pozice, že už nebudeme moci žalovat podle stejného právního titulu, tedy porušení směrnice EIA, a to úspěšně.

Celá situace je ale navíc smutná v tom, že potřebujeme rozvíjet spolupráci s Polskem jako významnou zemí V4. Měla by to být ale oboustranně výhodná spolupráce. A vláda by na tohle hledisko měla velmi dbát a ne ustupovat při vyjednávání. Také se nám v té uzavřené smlouvě nelíbí, že když podle ní to zakládá nějaký Fond malých projektů, proč do něj mají přispívat obě smluvní strany? Tedy nejen Polsko, ale i Česká republika. Oba státy ve výši 250 tisíc eur, tedy zhruba 6 milionů korun ročně. Má to jít na projekty ke zlepšení životního prostředí, ale proč to má platit i Česká republika, když je to polský důl? My tam žádný důl nemáme. Na naší straně jsou jen náklady vyplývající z existence tohoto dolu Turów a také dolu Bogatynia, který je v této oblasti také.

Problém je také s tou bariérou, která má řešit pokles podzemních vod. Její kritici připomínají, že ta bariéra původně ani neměla sloužit k tomuto účelu, k bránění poklesu spodních vod, ale hlavně, že je velmi pravděpodobné, že to nebude fungovat, protože spodní voda tu bariéru obteče. Ta bariéra, norná zeď, je prostě špatně umístěná. Apeluji tedy na vládu, když už tak lehkomyšlně přistoupila k vyjednávání smlouvy s Polskem a uzavřela ji trochu moc narychlo a nevýhodně pro Českou republiku, tak každou smlouvu lze vypovědět, anebo je možné udělat dodatek, pokud je vůle a snaha.

Jsme v SPD přesvědčení o tom, že se jedná o zcela nevýhodné smluvní odškodnění ve výši pouhých 45 milionu eur, to znamená 1 miliarda korun, přičemž 10 milionů eur obdrží vláda a zbytek dotčené obce prostřednictvím Libereckého kraje. Jenom doplňuji, že byly před sedmi lety zpracovány na úrovni Libereckého kraje dvě projektové sanační studie, přičemž ta jedna hovoří o nákladech ve výši 2,1 miliardy, a druhá dokonce přes 4 miliardy korun, a to že to prodala v uvozovkách současná vláda Polsku za pouhou 1 miliardu korun je podle nás zcela skandální. Jsme proto zásadně proti této smlouvě, kterou by vláda měla vypovědět. Podle nás současná vláda Petra Fialy v této věci dostatečně nejednala a prodala naši vodu v podstatě za hubičku. Není to výhodné pro občany v části Libereckého kraje, kteří přijdou o vodu ve svých studních, a my všichni přijdeme o Jizerské hory v řádu několika málo dekád. Zastáváme názor, že bychom měli ze strany Polska požadovat mnohem více peněz a provedení dalších sanačních a kompenzačních opatření a také garanci záruk na smluvní plnění ze strany Polska.

To byl v kostce názor hnutí SPD na důl Turów a smlouvu, kterou vyjednala česká vláda. Děkuji vám za pozornost. (Potlesk z lavic SPD.)

Místopředsedkyně PSP Jana Mračková Vildumetzová: Já také děkuji, pane předsedo. Dovolím si přečíst omluvy. Mám tady omluvu pana poslance Ondřeje Koláře, a to dnes mezi 13.00 až 15.30 z důvodů pracovních, pak je tady omluva pana poslance Jiřího Slavíka, a to dnes od 13.30 do konce jednacího dne ze zdravotních důvodů, dále je zde omluva pana poslance Aleše Juchelky, a to dnes mezi 11.00 a 12.30 z pracovních důvodů, pan poslanec Jaroslav Faltýnek mezi 11. a 12. hodinou z pracovních důvodů, paní Alena Schillerová mezi 11. a 12. hodinou také z pracovních důvodů. Pak tady mám znovu Ondřej Kolář mezi 10.30 a 10.45 z pracovních důvodů a pan ministr Jozef Síkela od 12.00 hodin do konce jednacího dne z pracovních důvodů.

A nyní bych požádala, aby k řečnickému pultu přišel s přednostním právem pan předseda hnutí ANO pan Andrej Babiš. Připraví se paní ministryně pro životní prostředí. Pane předsedo, máte slovo.

Poslanec Andrej Babiš: Děkuji za slovo. Dobrý den, vážená paní předsedající, vážené poslankyně, vážení poslanci. I přesto, že probíhá konflikt na Ukrajině, který sleduje celý svět a kde došlo k porušení mezinárodního práva, k invazi a aktu agrese vůči suverénnímu ukrajinskému státu, nepouštíme ze zřetele zájmy obyvatel Libereckého kraje, našich občanů, kteří v těchto chvílích zažívají obrovský problém. Problém Turów. Problém způsobený vládou pana premiéra Petra Fialy. A já bych chtěl ve svém projevu mluvit nejenom o Turóvu, ale taky o vodě.

Podle mého názoru každý den, kdy tato vláda nepracuje, je pro Česko skutečným požehnáním. Tato vláda nám do Sněmovny poslala tři věci a čistým výsledkem jsou tři průšvihy. První byl pandemický zákon, který si vláda protrucovala. Druhým je státní rozpočet, který je totálně zpackaný, a jak já říkám, je to celé domatlané. A já znovu chci požádat pana premiéra, aby nám dal rozpis těch takzvaných úspor, těch 77 miliard. Co vám spadlo do klína, vaší vládě, těch 62,4 miliardy z titulu vysoké inflace a odvodů, tak to jsem vám už rozepsal a navrhl, tak možná by bylo dobré o tom přemýšlet. A třetí je samozřejmě naprosto nepoužitelná selektivní podpora lidem v době, kdy se zdražují energie.

Všechny tyto průšvihy však trumfuje dnešní téma a to je smlouva Turów, kterou tato vláda schválila v takovém utajení, že ani někteří ministři nevěděli, o čem vlastně hlasují. Kauza Turów je věc, která se mě osobně dotýká, protože ochrana vody je věc, na které mi záleží dlouhodobě. V roce 2019, kdy jsem navštívil jižní Moravu v době, kdy zažívala kritické sucho, pomáhal jsem najít nové projekty, které by bránily suchu. Ve stejném roce jsme organizovali a pomáhali organizovat výstavu Voda a civilizace, aby z Prahy projela i zbytek republiky. Měla obrovský úspěch a spousta lidí ji navštívila.

Byla to naše vláda, která dala v roce 2014 na boj se suchem, povodněmi a na ochranu vodních zdrojů 16,5 miliardy korun. Podpořili jsme více než 21,5 tisíce projektů, konkrétně jsme finančně pomohli 911 projektům obcí na nový nebo posílený zdroj pitné vody za 1,2 miliardy korun. Dále jsme podpořili 71 projektů na výstavbu či rekonstrukci vodovodů, vodovodních přívaděčů a úpraven vody asi za miliardu korun. Taky více než 10 000 projektů výsadby zeleně, revitalizace vodních toků, obnovy mokřadů a tůní či budování mokřadů za 8 miliard korun, 8 322 projektů domácností v programu Dešťovka částkou 320 milionů korun nebo 167 projektů na zlepšení hospodaření se srážkovou vodou v obcích za 584 milionů korun. Byla to naše vláda, která v roce 2020 připravila velkou novelu vodního zákona řešící sucho. A byli jsme to my, kdo spustil nový výzkumný program Ministerstva životního prostředí nazvaný Prostředí pro život, ve kterém je připraveno 3,8 miliardy korun, na výzkum a na inovace spojené se suchem a problematikou klimatické změny je vyhrazeno 50 % těchto prostředků, tedy nejméně 1,9 miliardy korun.

Vždy když jsem navštívil Izrael, tak jsem s obdivem sledoval, jak umí nakládat s vodou. Pomohli jsme v České republice vydat knížku Budiž voda, kterou napsal Seth Siegel a je jednou z nejúspěšnějších knih u nás. Vznikala ve spolupráci s naším ministrem Richardem Brabcem. A já vám všem doporučuji, abyste si ji taky všichni přečetli předtím, než tady někdo bude mluvit o vodě. Protože mě by fakt zajímalo, zda si myslíte, že by podobnou dohodu jako pan premiér Fiala podepsali Izraelci. Určitě ne. Protože vědí, že voda je strategická surovina a bez vody není život. A mně se zdá, že vláda trpí nějakým výpadkem paměti. Vláda si totiž nepamatuje, že Česká republika v posledních letech několikrát řešila problém sucha. To si fakt nepamatují, že jsme měli problém s rozpraskanou půdou? Média tehdy psala: Pokračující sucho a nedostatek srážek by v budoucnu mohl ovlivnit pokles českého HDP až o 1,6 %. Vědci z Centra pro vodu, půdu a krajinu při České zemědělské univerzitě vyčíslili, že by pokles činil až 80 miliard korun.

Ale já chápu, že když někomu voda z kohoutku teče, tak se to neřeší. Ale na hranicích s Turóvem to tak samozřejmě opravdu není, protože ti, co hlasovali ve vládě pro tuto dohodu, hodili české občany přes palubu. Protože možná je to překvapí, ale tady nejde jen o to, že ti lidé nebudou mít vodu, ale tamní krajina se promění v poušť. A proč? Protože tato vláda schválila dohodu, která je pro Českou republiku nevýhodná, a vůbec jim nešlo k české občany.

Samozřejmě nás to nemůže překvapit, protože ODS se chová k vodě macešsky už roky. Stačí si připomenout privatizaci vodovodů v 90. letech. Byla to právě ODS, která za podivných okolností privatizovala vodovody a kanalizace, a je to samozřejmě jejich odpovědnost, že v řadě regionů je dnes voda dražší. Ano, je to jejich vina, že dnes třeba v Praze je cena vody 107 korun a je to dražší voda než v Berlíně, Vídni, Curychu, Barceloně a Paříži. Praha 107, Paříž 55 korun za kubík, Barcelona 50, Curych 60, Vídeň 71, Berlín 73. Praha je jednička. Nejdražší voda v Evropě. A toto jsou ceny, které vycházejí ve srovnání z odborného serveru Water News Europe. A také z toho vychází, že Praha má dokonce dvakrát dražší vodu než obyvatelé Varšavy nebo Říma. Neuvěřitelné.

Je příznačné, že vláda pana premiéra Fialy hodila přes palubu občany, kteří mají už dneska jednu z nejdražších vod v rámci celé České republiky. Pokud tedy vůbec nějakou mají, protože kvůli pětikoalici možná už nebudou mít ani tu drahou. Tato vláda naprosto kapitulovala v nepochopitelné chvíli, totiž 3. února 2022, tedy ve chvíli, kdy advokát Soudního dvora Evropské unie dal za pravdu České republice ve sporu o pokračování těžby v polském hnědouhelném dole Turów. Polsko podle něj porušilo unijní právo, když neposoudilo vliv nových prací v dole poblíž českých hranic na životní prostředí. Advokátovo stanovisko není pro soudce závazné, většinou k němu však přihlížejí.

Takže abych to shrnul. Nová vláda zásadně ustoupila z našich pozic, z toho, co jsme vyjednávali, a ve chvíli, když už to vypadalo, že skutečně Česká republika vyhraje. A když to říkám, že ustoupili, tak opravdu za zvláštních okolností. Za prvé nová vláda skočila na lep Polsku s tím, že ona slavná stěna, která má bránit odtoku vody z Česka, je postavena kvůli nám. No právě že není. Postavila ji polská strana proto, aby jim naše voda netekla do dolu. A další bod, od ledna taky víme, že ona stěna sice měla bránit odtoku vody, ale nebrání. A aby také bránila, když stojí o jeden kilometr jinde, než bychom potřebovali! Jasně to vyplývá z výsledku lednové hydrologické studie. A těch prohřešků ve smlouvě je samozřejmě víc.

Tady nejde jen o to, že jsme ustoupili, že vláda pana premiéra Petra Fialy ustoupila a místo patnácti let máme nyní špatnou ochranu Česka jenom na pět let. Za pět let budeme mít lidově řečeno smolíka a už nevysoudíme ani korunu, a to i přesto, že právě v té době bude důl zhruba 70 metrů od českých hranic. Tady nejde ani o to, že jsme uhnuli v penězích, ale jde i o to, že tato vláda ustoupila i v tom, že důl nakonec nebude 12 metrů hluboký, ale 30 metrů. A to vše prosím za nějakou jednu miliardu korun.

Před volbami slibovala nová koalice zakotvit ochranu vody do ústavy a pár dní po volbách podepsali naprosto nevýhodnou smlouvu pro Českou republiku. Stalo se takovým folklórem této vlády, že na nás hází úplně všechno, i možná ten vítr, co jsme měli o víkendu, ale já řeknu, proč my jsme tuto smlouvu nepodepsali. Ta smlouva je špatná, my jsme nechtěli ustoupit. Vyčkávání je totiž, a to možná někdo ve vládě neví, také součástí vyjednávání. A o to víc si vážím toho, že jsou s námi Piráti, i když tady nesedí. A je to překvapení pro mě, protože to už je druhá věc, na které se s Piráty dokonce shodneme, že smlouva o Turóvu je paskvil, že máme pomáhat lidem s rostoucími cenami energií plošně. Takže i Piráti jsou s námi zajedno. A Ivan Bartoš na vnitřním fóru Pirátů napsal, že Petr Fiala víceméně tuto smlouvu hodil na stůl se slovy "tak to bude".

No a máme tady i dalšího nespokojence, pana hejtmana Martina Půtu. I on velmi rychle vystřízlivěl z euforie, že ta smlouva je bezvadná, až do dnešní situace, kdy také upozorňuje, že ta smlouva zase není až tak dobrá. A u něj jsou samozřejmě změny názorů ještě pozoruhodnější. Vždyť to byl on, který vyjednával v týmu ministra Brabce a náměstka Smolka, vyjednával, každý týden se vyjednávalo. Poláci pět let s námi nevyjednávali, až když jsme zažalovali, konečně se uráčili vyjednávat. A on přece, pan hejtman Půta, ví, proč jsme nechtěli ustoupit z našich pozic. Já jsem nikdy o tom nevyjednával. Já jsem jednou řekl premiérovi Morawieckému, všechno bylo domluveno, jediné ta výpovědní lhůta nebyla, a tam jsme měli jasnou pozici, i když to na mě zkoušel, tak jsem řekl ne, máme na to tým, necht' se domluví naši experti. A potom je samozřejmě zajímavé, že polská ministryně říká, no tak ta nová vláda se chtěla domluvit a ta stará vlastně nechtěla. No samozřejmě, pokud je to ve prospěch Polska, tak proč by nebyla spokojená? Takže já se jenom ptám, proč pan hejtman Půta v rámci pětikoalice nezablokoval tu smlouvu? Protože on dobře ví, že naše stanoviska byla neměnná a měli jsme na to, abychom vyjednali podstatně lepší smlouvu.

Nikdo neřekl, proč musela být ta smlouva tak rychle podepsána, jaký byl důvod tak kvaltovat a tajně o ní vyjednávat. Vždyť je jasné, že ta smlouva je skutečně paskvil. Vláda se tu chlubí, že získala pro Česko od Polska 45 milionů eur. Ale elektrárna Turów má výkon 1 970 megawattů, tedy vyrobí 47 280 megawattů za den. V Polsku se obchoduje elektřina za 140 eur za megawatt, takže vyrobí elektřinu za 6 570 000 eur denně. Takže, vážení občane, Poláci za sedm dní výroby dolu Turów mají ty peníze doma. Ano, sedm dní návratnost, to je fakt pecka! Takže to je ten úspěch, o kterém nám tady ministři mluví a nová vláda zdůrazňuje, jak je to všechno skvělé. No ale ve skutečnosti vláda prodala část republiky za pár drobných.

Včera vyšla zdrcující právní analýza od organizace Frank Bold, která říká, že uzavřená smlouva je protiprávní, nezákonná, špatná, nesmyslná. Říkají, aby česká vláda znovu jednala s polskou stranou. A pokud to vláda nechce udělat sama, tak je tu cesta, možnost, postupovat v souladu s § 15 odst. 4 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů. Pak budeme muset informovat Evropskou komisi o vzniku škod na životním prostředí České republiky a budeme muset zahájit řízení o přeshraničních škodách.

Takže si to pojďme říct tak, jak to je. Tato vláda prodala své občany a své území výměnou za to, že se mohlo pár politiků promenovat na tiskovce a dělat ramena, jací jsou to machři. Přitom pan Jurečka a paní Pekarová nás strašně kritizovali, a udělali to, co sami kritizovali. Tak to je klasika. Takže to nevyšlo, nevyšlo to ani u novinářů, ani u lidí. A my jsme samozřejmě Polákům pro smích. Nejhorší na tom je to, že to je vlastně vizitka vyjednávacích schopností této nové vlády, která je spíše neschopná. Tak to vnímají naši zahraniční partneři.

Takže je třeba si uvědomit, že v Evropské unii každá země především bojuje za své vlastní zájmy. A všichni mluví o evropské solidaritě, ale v momentě, kdy se zavřou dveře, všichni bojují za své zájmy, ale samozřejmě i za evropské, ale až ve druhé řadě.

Takže je třeba vědět, proč pan premiér a za co vlastně tuto dohodu vyměnil. Vůbec nechápu, co získá od Polska. Bohužel teď, když pan premiér byl v Bruselu, tak se nezúčastnil V4, V4 nebyla, je to škoda, protože to byla příležitost požádat Viktora Orbána, který přes státní maďarskou firmu vlastní firmu Innogy, která má 70 % distribuce plynu v České republice. Maďarská státní firma. My nemáme nic, my jsme všechno prodali, vodu, plyn, elektřinu také, všechno je pryč, privatizace, kuponka. Takže to je ten stav a já samozřejmě bych se strašně rád dozvěděl, proč taková smlouva byla podepsána.

Na závěr přečtu hlavní teze: Dohoda nezaručuje ani nepožaduje ochranu českého území před ztrátou vody ani před devastací krajiny. V dohodě navržená opatření mohou vzniklé škody zmírnit pouze částečně, navíc až v dlouhodobém časovém horizontu. Podzemní stěna, která je jediným opatřením na ochranu české vody, byla vybudována na ochranu dolu. Absurdní. Stojí navíc o několik metrů jinde, než aby mohla odtoku vody z našeho území zabránit. Vláda České republiky měla v době podpisu dohody k dispozici nová hydrologická data za rok 2021, která potvrzují, že podzemní vody na české straně dále klesají. Vláda uzavřením dohody porušila právní povinnosti podle zákona o ekologické újmě mimo jiné proto, že rezignovala na zajištění preventivních opatření k ochraně české vody. Tím vláda narušila také princip dělby moci, protože překročila meze, které vládě jako moci výkonné pro dojednávání mezinárodních smluv stanovil zákonodárce. Mezivládní dohody nemohou překračovat zákonné mantinely. Vláda se navíc zavázala, že minimálně po dobu pět a půl roku nebude vůči Polsku porušení povinností podle evropského práva vymáhat u Soudního dvora Evropské unie. Státy se však nemohou společně dohodnout a vybrat si, které z povinností vyplývajících z národní nebo evropské legislativy budou plnit a které nikoliv. Vláda podepsala dohodu o Turóvu právě v den, kdy dal české žalobě u Soudního dvora Evropské unie za pravdu generální advokát Soudního dvora. Šance na vítězství soudního sporu tak byly velice vysoké.

Takže by bylo dobré, pane premiére, kdybyste vlastně řekl, proč jste podepsali takovou nevýhodnou smlouvu a proč právě v tom čase, jak se to stalo. Děkuji za pozornost.

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Děkuji, pane poslanče. Nyní s přednostním právem vystoupí paní ministryně Anna Hubáčková. Než jí udělím slovo, přečtu omluvy. Omlouvá se paní poslankyně Eva Decroix z celého dnešního jednacího dne z pracovních důvodů a paní předsedkyně Alena Schillerová mezi 12.00 a 13.00 z pracovních důvodů. Prosím, paní ministryně, máte slovo.

Ministryně životního prostředí ČR Anna Hubáčková: Vážená paní předsedající, děkuji za slovo. Vážené a milé paní poslankyně, vážení poslanci, dnešní mimořádná schůze se věnuje dopadům činnosti dolu Turów na území České republiky a jeho poškozování životního prostředí, a je tedy pro mě trošku překvapením, že dneska na tomto jednání je (smlouva?) tak kritizována. Já bych chtěla říct, že je dobrým řešením ve vztahu k České republice, že jsme vyhráli, nikoli že jsme prohráli, naopak, že z ní tratí Polsko.

Pár věcí vysvětlím a začnu tím, že těžba je v této lokalitě už konána sto let, možná i víc. K zásadnímu poškozování našeho životního prostředí došlo zhruba v 80. letech minulého století, je to tedy více než 40 let, a to tím, že se přetěžila určitá izolační vrstva a začaly se ztrácet podzemní vody. Ze začátku to bylo docela radikální, postupně došlo až k poklesnutí o 70 metrů za celou tu dobu těžby od 80. let doteď, zhruba do roku 2020.

O tom, jak řešit podmínky pro těžbu, se jedná už několik let a nejintenzivněji poté, co Česká republika podala žalobu. Vyjednávací tým, který pracoval na smlouvě, byl složený z odborníků jak na právo, mezinárodní právo, na složky životního prostředí, byly u toho

i odborné organizace. A ten vyjednávací tým, chtěla bych zdůraznit, byl stále stejný. Změnili se jenom v určitou dobu ministři. Ten vyjednávací tým pracoval i pro pana ministra Brabce celou tu dobu, a proto, anebo i proto nepovažuji podstatnou část té smlouvy za špatnou. Naopak, je velmi dobře odborně postavená. Není pravda, že nechrání zájmy České republiky a zájmy českých občanů, naopak. Není pravda, že jsme drželi v ruce silné karty, kterými bychom mohli ten soudní spor dohrát. Je pravda, že jsme získali, co se získat dalo, protože podmínky, které nakonec byly 30. září nějak zveřejněny, byly ještě okomentovány polskou stranou v listopadu, kdy psala, že žádá o změnu té výše kompenzační částky na 34 a změnu dohledu Evropského soudního dvora na tři roky. Já jsem neslyšela, že by polská strana někdy v procesu uplatňovala: počkáme si na novou vládu, bude slabší. Já jsem naopak slyšela, polská strana mě informovala, že nebylo možné už dohodnout tu smlouvu, protože byli odkázáni na novou vládu, a já tomu rozumím.

Naše dohoda byla podepsána poté, co já jsem jela do terénu. Já jsem si v první řadě – moje první pracovní, hodně pracovní návštěva byla v Libereckém kraji v Hrádku nad Nisou, kde jsem se setkala se starosty, setkala jsem se i s panem Starcem, a ptala jsem se jich, jak jim ten způsob vyjednávání se zdál, zda vše bylo z jejich strany přijato, zda tedy jsou v dohodě zahrnuti jejich požadavky, zda o nich vědí. Myslím si, že jsem si s nimi vše řekla a že dohoda je v souladu s tím, co to území potřebuje a co potřebují občané tohoto území.

K rychlosti vyjednávání dohody. Nevím, dohoda se vyjednávala velmi dlouho, my jsme ji jenom dokončili. A že jsme ji dokončili 3. února, v den, kdy vyšlo stanovisko generálního advokáta, je vlastně velmi dobře. Motivace polské strany uzavřít tu smlouvu s námi byla den ode dne menší, jejich tlaky na změnu těch atributů smlouvy byly čím dál větší, protože platili pokutu, nebo nabíhalo jim penále z předběžného opatření Evropského soudu. Tady se hodně šíří, že jsme měli silné karty v rukou a že by nám Evropský soud přisvědčil a my jsme mohli díky žalobě dosáhnout větších peněz, větších práv, ještě lepších podmínek smlouvy. Není tomu tak.

Já si tady nyní dovolím ocitovat ze stanoviska generálního advokáta. Nejdříve na samém začátku okomentoval – přečtu větu: V této souvislosti je třeba doufat, že závěry, k nimž Soudní dvůr v tomto rozsudku dospěje, vytvoří základ pro budoucí dohodu obou členských států, která jim umožní sladit jejich příslušné zájmy v duchu dobrých sousedských vztahů, a to při současném zajištění plného souladu s unijním právem.

Návrh generálního advokáta – a já si dovolím tady ocitovat závěr, který by pravděpodobně byl i závěrem žaloby a rozhodnutí Soudního dvora. Česká republika žalovala v jedenácti žalobních bodech. Soudní dvůr rozhodl v náš prospěch ve čtyřech, a to: Přijetím právní úpravy umožňující příslušným správním orgánům prodloužit povolení k těžbě bez posouzení vlivu na životní prostředí – Polská republika porušila. Takže jeden. Nezveřejněním obsahu rozhodnutí o povolení těžební činnosti do roku 2026 a k němu připojených podmínek ani důvodů a úvah – Polská republika porušila. Nezveřejněním obsahu rozhodnutí o povolení činnosti do roku 2026 v souladu se zákonem o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí – polská strana porušila. A neposkytnutím kompletních informací ohledně řízení o vydání rozhodnutí o povolení těžební činnosti nesplnila Polská republika povinnosti, které pro ni vyplývají ze zásady loajální spolupráce.

A v dalších sedmi bodech byla naše žaloba zamítnuta včetně žalobního bodu, kde jsme se domáhali poškození vodního útvaru: V tomto bodě z výše uvedených důvodů navrhuji tento žalobní bod zamítnout jako neopodstatněný.

Není tedy pravda, že bychom rozhodnutím Evropského soudního dvora dosáhli toho, že se zastaví těžba hnědého uhlí, že by nám polský soud přiřkl nějaká kompenzační opatření nebo že by nám stanovil podmínky, za kterých nám Polsko nahradí škody vzniklé na našem

životním prostředí. Nemohli jsme, a ani tak žaloba nesměřovala, žaloba Česká republika – Polsko, z hlediska směrnice o škodách na životním prostředí z jednoho prostého důvodu. Škody na životním prostředí se dají žalovat na základě směrnice o škodách a její přílohy III jenom za činnosti, které jsou v této příloze uvedeny, a tam těžba bohužel uvedena není. Možná je z toho pro nás poučení: apelovat, abychom upravili některá mezinárodní práva a zrovna ta, která se týkají životního prostředí.

Dohoda, která byla tedy uzavřena, je jediným a velmi dobrým řešením, jak začít konečně pracovat na ochraně našeho životního prostředí. Do doby uzavření dohody jsme vůbec neměli informace, polská strana neposkytovala informace o své těžbě, o rozsahu čerpání vod, o měření jednotlivých složek životního prostředí. Dnem podpisu smlouvy přistoupila na podmínky, kdy už my tyto informace máme. Některé projekty, které nám dali, se překládají do češtiny, ale v současné době už se naplňují podmínky dohody.

Dohoda je, ještě jednou chci zdůraznit, v souladu s veškerým právem, českým, unijním i mezinárodním. A pro Polsko je určitě nevýhodná. Jednak nám muselo postoupit kompenzační finanční prostředky, ale to jsou věci, které z hlediska ochrany životního prostředí beru jako bezvadný bonus na to, abychom si mohli postavit hlavně vodovody, které, pokud by nedošlo k uzavření dohody, my bychom nikdy nedostali žádné kompenzační peníze od Polska, tak my bychom museli vodovody postavit ze svých zdrojů. Ale je to, jak říkám, bonus navíc.

Co je pro nás z hlediska dohody výhodné a co budeme vymáhat a na čem už expertní skupiny začaly pracovat, Polsko se zavázalo k vybudování zemního valu – který bude odhlučňovat území, ozelení, takže bude plnit i částečně funkci snížení znečištění ovzduší a určitě bude mimo jiné jeden z prvků, který bude bránit světelnému znečištění – za své na svém území.

Dále, Polsko již nyní ve spolupráci s našimi experty vytipovává místa, kde bude umísťovat zařízení k měření hluku, kde budou umístěny stanice na měření znečištění ovzduší, a současně také budeme vytipovávat místa pro odvrtní monitorovacích vrtů na měření hladin podzemní vody na českém území a doplní se monitoring na polském území. Polská strana, jak tu bylo řečeno, hodně je tady to předmětem jednání, sporů a výtek, buduje hydraulickou stěnu. To nebyla podmínka naší strany, to si polská strana skutečně buduje jako zábranu natékání naší vody k nim do dolu. Hydraulická stěna je umístěna tak, aby zabránila největšímu odtoku, a samozřejmě bude mít i pozitivní vliv pro nás. Pokud se podaří ji vybudovat podle projektu, který tu je, a pokud splní po ročním zkušebním provozu veškeré zkoušky nepropustnosti, může se postupně navyšovat hladina podzemních vod a může dojít i k ovlivnění a zlepšení vod ve zdroji pitné vody v obci Uhelná. Pokud by stěna nespĺnila parametry, dohoda řeší její prohloubení, rozšíření a případně, když nespĺní ani toto, zastavení těžby směrem k České republice. Poprvé jsme také v rámci dohody dostali mapové podklady k těžbě a čára v příloze číslo 1, kde se zastaví těžba, když nebude hydraulická stěna fungovat k 30. 6. 2023, je tam jasně vyznačena.

Proč je mezivládní dohoda lepším řešením než rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie, je doufám z tohoto jasně zřetelné. Rozhodnutím Soudního dvora bychom měli rozhodnutí o tom, že Polsko nespĺnilo v procesu posuzování vlivů některé procesní záležitosti, sdělení informací, řádné vyvěšení a podobně, ale tady tyto věci navíc už Polsko nahradilo, tam proběhl nový proces posuzování vlivů, takže už nyní ty závady byly odstraněny. Takže bychom měli možná rozhodnutí Soudního dvora, které nám dá za pravdu, ale neměli bychom žádné páky dál po Polské republice chtít informace, chtít opatření, chtít budovat zemní val, hydraulickou stěnu, a už vůbec ne chtít finanční prostředky.

Teď bych se chtěla ještě vyjádřit k dohledu Evropského soudního dvora a v tom, co je ve smlouvě napsáno. Dovolím si trošku zdůraznit, že ta smlouva je uzavřena prosím na dobu těžby, nikoliv na pět let, o kterých se tu neustále mluví. Na celou dobu těžby a v některých bodech dokonce i pět let po ukončení těžby, protože si chceme sledovat i některá zahájení prací na rekultivaci. Po celou dobu těžby bude probíhat vzájemně monitoring nejenom náš, ale i jejich, vzájemné předávání informací a smlouva také řeší případ, kdy dojdeme ke sporu, vzájemně obě strany. Bez ohledu na délku výpovědní lhůty tedy zodpovědně prohlašuji, že pokud by došlo k tomu, že prokážeme měření našich složek životního prostředí, že dochází k poškozování, máme šanci to řešit jednak cestou nejdříve expertů, pak diplomatickou a pak samozřejmě i oznámením Evropské komisi a následně podáním žaloby k Evropskému soudnímu dvoru.

Co znamená dohled Evropského soudního dvora pět let? To je minimální délka trvání dohledu Soudního dvora na celou smlouvu. Určitě by bylo velmi výhodné mít takový dohled po celou dobu a vždy přijít: porušuje se tato smlouva, dáváme k rozhodnutí evropskému soudu. Pět let považuji za kompromis, který, myslím si, neohrozí zájmy ochrany životního prostředí České republiky, protože část podmínek, které už ve smlouvě byly, jsou dávno splněny... dávno... nedávno, ale splněny, část je připravena tak, že se v průběhu pěti let splní. Měl by to být zemní val, měla by to být hydraulická bariéra, rozhodně celý systém monitorovacích vrtů a monitorovacích měřicích stanic. A za dobu pěti let bychom už měli mít relevantní informace a můžeme se vlastně při nedodržování této smlouvy, případně při tom, že budeme mít dostatek důkazů o tom, že dále škodí našemu životnímu prostředí, opět obrátit na Soudní dvůr k řešení, a to i po pěti a půl letech, která jsou tam uvedena jako minimální doba trvání, možnost vypovědět tuto smlouvu, a přestože dojde – doufejme, že ne, ale kdybychom připustili, že polská strana po pěti a půl letech vypoví tuto smlouvu, zůstává spousta článků dohody v platnosti po celou dobu těžby a v některých bodech i pět let navíc. Dovoluji si to zdůraznit možná podruhé, ale je to velmi důležité.

Znova se jenom ještě pokusím, musím podtrhnout to, že pokud skutečně dojde k prokázání nepropustnosti hydraulické stěny, těžba uhlí se zastaví směrem k České republice. Žádné unijní právo ani mezinárodní právo nemůže dokázat to, že by Polsku zakázalo těžbu uhlí úplně.

Kromě všech složek životního prostředí, které jsem uváděla, které jsou ve smlouvě ošetřeny – hluk, ochrana ovzduší, podzemní vody, světelné znečištění – máme ještě jednu podmínku, nebo ve smlouvě jsou podchyceny ještě podmínky pro měření poklesu půd vlivem těžby. I toto je velmi důležitý bod smlouvy, který bude řádně sledován, a budeme si předávat informace a měření v rámci expertních skupin. Kromě podmínek technických a ryze odborných, které, jak říkám, nevznikaly teď náhle, tajně, poslední měsíc, na kterých se pracovalo dlouho, a celému týmu, který na tom pracoval, velmi děkuji, jsou součástí dohody i finanční prostředky na práci expertní skupiny, která bude spravovat Fond malých projektů. Budou to zástupci hlavně samospráv, kteří budou rozhodovat na straně polské i české, jak se užijí prostředky, které tam česká i polská strana shodně bude posílat ve výši 250 000 eur. Účelově budou určeny na řešení životního prostředí, na jeho zlepšení. Chceme podpořit, a doufám, že tomu tak bude, projekty, které zadrží vodu v krajině, ozelení tady tu vodu, sázení stromů a tak dále, aby se zlepšila krajina.

Překvapují mě tady názory, že má dojít ke znehodnocení Jizerských hor. Takovou informaci nemám a není ničím podložena. Velmi mě také překvapilo, že existují nějaké studie, které říkají, kolik vlastně už Polsko způsobilo škod na našem území. Neznám tyto studie a neznám ani tu výšku 2 miliardy korun, že by to mělo být. Zda je to málo, nebo moc, taky neumím posoudit.

Jaké kroky děláme teď po podepsání dohody a jsou skutečně v těsné spolupráci jak polské strany, tak nás? Máme jmenovány zmocněnce. Zmocněnci už připravují jednání a budeme vytipovávat vzájemně místa pro měření hluku, pro měření znečištění ovzduší, místa, kde budeme měřit poklesy půd, a hlavně jde o vybudování monitorovacích vrtů pro měření hloubek hladiny podzemních vod. Také si vzájemně předáme všechna doteď zjištěná hydrogeologická data a informace, jež mají souvislost s vlivem na podzemní vody v dotčených oblastech a množství čerpaných vod v dole Turów. Ministerstvo životního prostředí už pracuje na takovém interním plánu, kde budou rozděleny povinnosti jednak zmocněnci, jednak pracovníkům odborných organizací, jako je Česká geologická služba, Český hydrometeorologický ústav, Výzkumný ústav vodohospodářský, abychom řádně pokryli všechny body smlouvy a dohody a mohli je kontrolovat a včas reagovat. Polská strana již nyní buduje dvě automatické stanice v severním a jižním okolí dolu. Ty budou zaměřeny na kvalitu ovzduší. A vše vlastně bude se souhlasem české strany. Dohoda nám taky umožňuje konečně si provést i kontrolu přímo v samotném dole.

Možná znova bych zdůraznila, že dohoda je skutečně tím nejlepším řešením pro to, pokud chceme, aby se životní prostředí v dané oblasti zlepšovalo. Pokud skutečně chceme, aby byly zahájeny likvidace škod, které už tam jsou způsobeny stoletým působením a minimálně čtyřicetiletým vážným zásahem do podzemních vod, tak je skutečně tím nejlepším řešením, protože my teď můžeme začít pracovat na nápravě těch škod a na zlepšování. A taky si můžeme hlídat, aby polská strana nepřekračovala povinnosti ze zákonů, které jí vyplývají, a povinnosti, které jí vyplývají z naší dohody.

Znova bych chtěla ještě zdůraznit, že je dohoda v souladu se všemi mezinárodními i unijními zákony a je i v souladu s naší ústavou a s naší Listinou základních práv a svobod.

Zazněly tu ještě připomínky k tomu, že na naší straně jsou i polské orgány, konkrétně polský soud. Polský soud rozhodl ve věci projednání rozhodnutím. Jeho výsledek ale neznáme. Toto rozhodnutí není zveřejněno, abych ho mohla okomentovat, o čem přesně je, ale týká se procesu povolování prodloužení těžby do roku 2044. Předpokládám, že zřejmě došlo opět k nějakému pochybení v procesu posuzování vlivů. Musím ale upozornit, že existuje ještě jedno rozhodnutí, které je o povolení těžby v Polsku, a to je do roku 2026, které jsme původně napadli, ale kde už Poláci napravili procesní chyby, takže minimálně toto rozhodnutí je platné. A předpokládám, že i s rozhodnutím polského soudu se bude umět těžební organizace vypořádat nikoli ve prospěch (?) české strany.

Doufám, že se mi podařilo některé obavy z toho, že smlouva je neplatná, nevýhodná nebo že prodává naši vodu Polákům, vyvrátit. A znova bych ještě chtěla zdůraznit, že 90 % smlouvy, možná 95 % smlouvy skutečně nevznikalo teď v letošním roce, ale je výsledkem práce týmu, který já nezpochybňuji. A myslím si, že kompromisy, které byly přijaty, to znamená pouhé snížení o 5 milionů eur, samozřejmě není to malá částka, ale není to nic fatálního. A změna dohledu Evropského soudu z deseti na pět let je pro nás z našeho pohledu kompromisním, dobrým řešením. A my si v této délce trvání této smlouvy umíme poradit. Děkuji. (Potlesk v pravé části sálu.)

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Také děkuji, paní ministryně. Nyní je s přednostním právem přihlášen pan místopředseda Karel Havlíček, dále poté pan premiér Petr Fiala a následuje pan ministr Marian Jurečka. Prosim, pane místopředsedo, máte slovo.

Místopředseda PSP Karel Havlíček: Vážená paní předsedající, vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, vážení členové vlády, padlo tady už dnes mnoho. Nebudu mluvit dlouho, ale dovoluji mi alespoň krátkou rekapitulaci. Protože já jsem nedávno vládu

nazval jakožto korporátní vládu pro elity, tak dneska bych to poopravil, že to je vláda vlastníků, vlastních gólů. Poté co jsme zaregistrovali to, že byla snaha hodit totálně podnikatele přes palubu, nepodpořit je v rámci covidových programů, přišel další vlastník, což je energetická nepodpora, která míří jak na domácnosti, tak na firmy. Jenom zdůrazňuji slovo "nepodpora". Pak následoval pandemický zákon, tam to byly dva vlastníky, jeden ještě od Senátu. A poslední vlastní gól, který si vláda dává, je Turów.

A tady nejde jenom o to, co tady padlo ve smyslu výpovědní lhůty, můžeme diskutovat o hloubce těžby nebo o podzemních stěnách, ale on ten ďábel je skryt v detailu. A paní ministryně životního prostředí, prostřednictvím paní předsedající, správně řekla, 90 % že je ještě od původní vlády. Ale právě těch 10 nebo 5 %, která se týkají té lhůty, tak ta jsou jedna z těch nejvíce rozhodujících. Protože ten problém má ještě daleko větší přesah, a to je v tom, že se projednával ve zvláštním režimu. Doslova a do písmene, bylo to na tajňačku. Což bych pochopil, kdyby se jednalo o ohrožení bezpečnostních zájmů České republiky. Ale tady se nejednalo o ohrožení bezpečnostních zájmů, tady se jednalo o něco, co sleduje nejenom valná část České republiky, ale zejména ta příhraniční část. A tu otevřenost, transparentnost, co se projednává, jak to vypadá, možnost se vyjádřit, vytvořit na to nějaký tým, nechat třeba k tomu vyjádřit i opozici, tím spíše, že na části těch parametrů pracovala, považují nejenom za slušnost, ale za nezbytnost. Nemluvě o tom, že v článku 35 Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod do slova a do písmene jasně zaznívá, že každý má právo na příznivé životní prostředí. Možná i zde jenom připomínka k tomu, že stále nemáme zmocněnce nebo zmocněnkyni pro lidská práva, že by se to možná řešilo lépe.

Uzavřu to tím, co mě dneska nesmírně překvapilo, a to je příspěvek na sociální síti pana poslance Toma Philippa, kterého si jinak vážím, protože myslím, že diskuse s ním vždycky bývá korektní. Ale dovolím si odcitovat: Budeme dnes ve Sněmovně šaškovat, anebo pracovat? Kecat o přátelském urovnání sporu s Poláky, anebo jednat a odhlasovat závazek naší vládě k maximální politické, ekonomické a vojenské podpoře? – Rozumíme zřejmě vůči Ukrajině.

Pomím tedy to, že jsme se vůči Rusku jasně vymezili nejenom včera, ale i dnes ráno. Jasně jsme odsoudili agresi, ale nevím, co se chystá zde dnes ve Sněmovně ve smyslu odhlasování závazku k maximální politické, ekonomické podpoře. Tak nechť to někdo otevře. Ale já jsem nezaznamenal, že by někdo s tím přišel. Čili přiznám se, že tomu vůbec nerozumím, a má-li to tak být, tak předpokládám, že se to ještě zvedne. Možná že se odsouhlasí program a tam se to ještě zařadí. I když nevím přesně, jakým způsobem, jakou procedurou. Ale že bychom zde šaškovali a kecali v rámci Turówa, když je to natolik důležitá agenda, natolik důležitá věc, která se zde ostře sledovala i na mezinárodní úrovni, to podle mého názoru jsou neuvěřitelná slova. A já jsem rád a děkuji za to paní ministryni životního prostředí, že k tomu nepřistoupila tak, že by zde šaškovala nebo kecala. Ona zde, podotýkám, vůbec nejdéle ze všech řečníků se snažila věcně vysvětlit celou řadu věcí, za což jí děkuji. Mě tedy nepřesvědčila, ale to není podstatné, jestli mě přesvědčila, nebo nepřesvědčila. Podstatné je to, že o tom chce na půdě parlamentu diskutovat, a toho já si nesmírně vážím. Děkuji.

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Děkuji, pane místopředsedo. A nyní s přednostním právem vystoupí pan premiér Petr Fiala. Prosím, pane premiére, máte slovo.

Předseda vlády ČR Petr Fiala: Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, vážená paní předsedající, já se také krátce vyjádřím k tématu dolu Turów a uzavřené smlouvy. Jenom na začátek mi dovoluji poznamenat dvě věci. První, to je téma, které jsme mohli mít dávno uzavřeno, nemuseli jsme se mu tady věnovat. Je to téma, které jsme zdědili a které jsme museli řešit, a je to téma, které rozděluje příhraničí, narušuje dobré vztahy s Polskem, ale je to

téma, které mohla vláda Andreje Babiše dávno vyřešit, a měla k tomu i podporu opozice. To, že to neudělala, je jenom jeden z dalších důkazů těch restů a neschopnosti, kterých jsme byli svědky a které za touto vládou zůstaly.

Jak tady zmiňoval před chvílí pan místopředseda Poslanecké sněmovny Havlíček, ano, kompenzace, kompenzace podnikatelům, ty připravila právě naše vláda a našla na ně finanční prostředky. Předcházející vláda na kompenzace ve svém návrhu rozpočtu vyčlenila nula korun českých. Dopady cen energií na lidi, energetická chudoba – řešili jsme my, řešili jsme je konkrétními opatřeními tak, aby ti, co se do energetické chudoby, do problému dostanou, věděli, co mají udělat, a dostalo se jim konkrétní pomoci. Ne plošná opatření, která pomáhají těm, kteří to nepotřebují, ale konkrétní pomoc pro ty, kteří se opravdu do energetické chudoby dostanou. I na to jsme vyčlenili v našem rozpočtu finanční prostředky, které tam předcházející vláda nenachystala. Musíme se zabývat také, a děláme to, bojem s drahotou, protože vláda, ve které byl vicepremiérem právě pan současný místopředseda Poslanecké sněmovny Havlíček, nedokázala s inflací a s drahotou udělat vůbec nic, naopak připravila rozpočet, který by drahotu a inflaci jenom zvyšoval a tu situaci by jenom zhoršoval. Tak to jenom na okraj vystoupení pana místopředsedy Poslanecké sněmovny.

A protože je ve své funkci nový, tak mu jenom připomenu, že v případě svolání mimořádné schůze není možné přidávat body programu, měnit program. Bohužel, udělali bychom to rádi a věnovali se Ukrajině, ale jednacím řádem to neumožňuje. Je možné pouze schválit ten bod, ten program tak, jak byla schůze navržena. Právě proto jsem vystoupil na začátku jednání dnešní schůze Poslanecké sněmovny, vlastně ještě před schválením programu schůze nebo neschválením programu schůze, s tím, abych informoval jak Poslaneckou sněmovnou, tak veřejnost o aktuální situaci kolem rusko-ukrajinské krize. A musím říct, a teď opravdu pozitivně a s radostí, že jsem velmi ocenil to, že tady existuje shoda napříč politickou reprezentací.

Vrátím se k té věci, kvůli které jsme se tady dnes hlavně sešli, a to je smlouva o Turóvu. Bohužel kromě občanů Libereckého kraje se většina české společnosti v minulosti dovídala o těch problémech pouze ve dvou momentech, a to když tam došlo k nějaké krizi, anebo potom, když byla uzavřena dohoda. A ve chvíli, kdy se ukázalo, že problémy jsou velké, tak už vlastně bylo pozdě. V té době už Česko a Polsko stálo proti sobě u soudu. A to je taky ta věc, že minulá vláda, která se teď ohání zájmy lidí, a jak bojuje za lidi na Liberecku, tak neudělala vůbec nic. Nechala dojít tu situaci do stadia, kdy to vyjednávání už bylo opravdu extrémně obtížné. Přesto jsme se rozhodli, že půjdeme právě cestou hledání dohody. Dohody místo sporu, vyjednávání místo mikromanagementu, úsilí o korektní vztahy se sousedy místo siláckých prohlášení. A rozdíl tady v tom přístupu je stejný jako v případě státního rozpočtu. Je to prostě rozdíl mezi politickou odpovědností a politickým populismem. Cílem naší vlády, jak už jsem řekl, bylo a bohužel ještě je napravovat, jak se říká, resty vlády Andreje Babiše a najít řešení. A v tomto případně šlo o to, najít řešení, které by chránilo obyvatele Libereckého kraje.

K tomu chci říct, že právě proto byla ta dohoda, ta finální fáze, připravována ve spolupráci s vedením Libereckého kraje. A také, jak jste si určitě všimli, pan hejtman Půta podepsal ve stejný okamžik, kdy jsme podepisovali tuto mezistátní dohodu, jakousi její část za Liberecký kraj. A to je důležité i fakticky, protože to ukazuje, že tato dohoda je pro občany Libereckého kraje, právě pro ty, kteří jsou tím postiženi, skutečně výhodná, že po ní volali a že ji potřebují. A proto je dobře, že ji naše vláda uzavřela.

O co tady jde především? No především šlo o dostupnost pitné vody pro obce, o ochranu lidí před hlukem, prachem a dalšími negativními jevy na životní prostředí, o to, abychom těchto cílů dosáhli. A těchto cílů dosahujeme právě touto dohodou. Ano, vyjednávání byla velmi tvrdá, a to nejenom pro to, co tu bylo řečeno, protože polská strana je

tvrdý vyjednávač, ale i proto, jak daleko se to už bohužel dostalo a jak složitá ta otázka je. Ale my jsme během několika týdnů dospěli k řešení i proto, že jsme nehodili všechno, co se udělalo předtím, a to přiznávám, říkala to i paní ministryně Hubáčková, přes palubu, neřekli jsme "ti před námi to všechno udělali špatně", jak to teď děláte vy. My jsme si vzali celý ten vyjednávací tým a pokračovali jsme v jednáních, jenom jsme to prostě dovedli do konce tam, kde vy jste to nedokázali. A dospěli jsme k řešení, které je samozřejmě výhodné pro obě strany. Jak by to mohlo být jinak? Jak chcete uzavřít dohodu, která je 100 : 0 pro jednu stranu? Podařilo se dosáhnout něčeho, co ale prostě předcházející vláda nedokázala, přestože pro to měla všechny podmínky. Ano, možná ta dohoda není tak fotogenická jako některé výstupy předcházející vlády. Fotogenická možná ne, ale je potřebnější, je užitečnější, něco přináší a je užitečnější pro občany naší země. A to je tady podstatné. A uzavřená dohoda je pro Liberecký kraj, pro Českou republiku výhodná, a je výhodná proto, že přináší vymahatelné záruky, kompenzace a přístup ke všem relevantním datům týkajícím se těžby. A to je taky důležité a to bychom bez této dohody neměli.

A já tady chci poděkovat paní ministryni Hubáčkové, která na tom odvedla obrovský kus práce, ale taky těm vyjednávacím týmům, právníkům, expertům, odborníkům nejenom z Ministerstva životního prostředí, ale třeba taky z Ministerstva zahraničních věcí a dalším a dalším lidem, kteří prostě pod vedením paní ministryně Hubáčkové dospěli k tomu, že jsme tu dohodu mohli podepsat. A chci znovu říct, vymahatelné záruky, kompenzace, přístup ke všem relevantním datům, ty bychom prostě neměli, kdybychom tuto dohodu neuzavřeli. A jakmile budou všechna ta opatření, která vyplývají z této dohody, realizována, což není teď, to bude v nějakém čase, tak budou vlivy těžby na české území významně omezeny. Čili byla to a je, uzavření dohody, jediná cesta, jak dosáhnout ochrany území České republiky před dopady těžby.

A toto je důležité, už to tady říkala paní ministryně Hubáčková: případný rozsudek Soudního dvora znějící v náš prospěch, což není stoprocentně jisté, my nevíme, jak by to dopadlo, ale i kdyby to dopadlo jednoznačně v náš prospěch, tak by to nepřineslo ani uzavření dolu, ani kompenzace pro obce na české straně hranice, ani realizaci těch opatření, která přináší tato smlouva. A kdo říká, že by to ten soud vyřešil, tak neříká lidem pravdu. Říkejme lidem pravdu. Můžeme mít rozdílné názory na to, jestli to má být pět, nebo sedm let, ale říkejme lidem pravdu a neříkejme jim: soud by to vyřešil. Nevyřešil. Soud by nám dal za pravdu, ale ti lidé by z toho neměli vůbec nic. A tohle není podle mě odpovědná politika. Nedošlo by ke zmírnění negativních dopadů na podzemní vody nebo na ovzduší. Neměli bychom záruky a neměli bychom kontrolní nástroje na to, co se děje na polském území.

Ta dohoda je prostě ze všech úhlů pohledu výhodnější než pokračování sporu. V rámci dohody dojde k výstavbě podzemní bariéry, dokončení stavby zemního valu, splnění požadavků na monitorování dopadů těžby a zřízení monitorovacích vrtů. A to je taky důležité. Bez těchto opatření, a to ta smlouva obsahuje, nebude možné, aby se důl přibližoval k hranicím České republiky a dál se prohluboval, a dojde taky k snížení světelného znečištění, což místním občanům velice vadilo a znepríjemňovalo jim to život.

A ještě ta dohoda myslí taky na eskalační mechanismus. Předpokládáme, že může dojít k nějakým sporným problémům, které bude potřeba nějak řešit, a ty eskalační mechanismy tady jsou. Po dobu trvání dohody se může Česká republika opět obrátit na Soudní dvůr Evropské unie. A pozice České republiky v tomto případě bude ještě výhodnější. Tak to prostě je. Není pravda, že se nemůžeme na Soudní dvůr obrátit, můžeme. A samozřejmě to budeme muset udělat, pokud by docházelo k problémům, které, doufáme všichni, že nenastanou.

Čili ty pojistky tady máme a ty pojistky jsou velice silné. Hlavně máme v ruce něco, čemu málokdo věřil, že bychom vůbec mohli mít, a to je, že tady máme vymahatelnou

mezinárodní smlouvu. A to je dobré pro naše zájmy, pro ochranu obyvatel příhraničí, pro ochranu životního prostředí, a proto jsme podpisem této smlouvy udělali maximum.

A mě mrzí, že toto nechápe, jak se ukázalo v jeho projevu, pan bývalý ministr životního prostředí Richard Brabec. On tady říkal: přece neuděláme kompromis, nemůžeme udělat kompromis. Jenomže tak se nedá nic vyjednat. Je hezké vypadat jako tvrdý vyjednaváč, ale to pak nemá žádné výsledky. Vy jste v tom prostě nechali občany a prostě jste řekli: tak my jsme tvrdí, my tady neustoupíme, taky budou volby, pak je po volbách, to už ať dělá nová vláda, ale my zastáváme ten tvrdý, jasný a zásadový postoj. Ale tak se nedá nic vyjednat, samozřejmě. Taky jste nic nevyjednali a prostě jste nechali občany, jak se lidově říká, ve štychu, prostě bez výsledku.

To, co je teď, je, že díky uzavřené smlouvě máme, kromě toho, co jsem všechno říkal, také možnost požadovat a kontrolovat realizaci opatření, ale kraj navíc získal 35 milionů eur, které budou využity přímo ve prospěch těch lidí, postižených lokalit a jejich občanů. Dalších 10 milionů eur stát obdržel na zajištění dlouhodobého monitoringu vlivu dolu Turów. Pokud bychom tyto finance od polské strany nedostali, a bez smlouvy bychom je nedostali, tak bychom museli tyto náklady hradit ze státního rozpočtu. Dohoda také počítá se zřízením Fondu malých projektů za účelem posílení ochrany životního prostředí České a Polské republiky v okolí dolu Turów. Bude disponovat částkou přibližně 500 tisíc eur ročně. A to je taky dobrá zpráva. Prostě jsme našli oboustranně přijatelné řešení a ještě navíc tady budeme několik let pokračovat ve spolupráci s našimi sousedy. To přece není špatné. Pokud si to představíte na nějakém příkladu, třeba vlastního bydlení, kdybyste měli spor se svým sousedem, který si například postavil studnu, vlivem toho přijdete vy o vodu v té své vlastní, řešitelné to moc není, soud vám může dát za pravdu, nebo nedat za pravdu, ale vy dospějete k dohodě a ta dohoda bude taková, že váš soused vás odškodní za vaši škodu, udělá opatření, abyste o vodu nepřicházeli, a ještě se společně domluvíte, že spolu opravíte plot. Tak to je přece a rozumné řešení. Lepší než pořád říkat jenom ne, ne, ne a k ničemu nedospět.

Na závěr mi dovolu říct, že já nejsem rád, že se tady dneska zabýváme Turówem. A ne proto, že bych si myslel, že ta smlouva má nějaké slabiny, ona samozřejmě každá smlouva má slabiny, ale že má nějaké podstatné slabiny, o kterých tady nemůžeme mluvit. Můžeme. Ale my bychom se tady o tom nemuseli bavit, kdyby to předcházející vláda dokázala dovést do konce, kdyby vyřešila Turów už v loňském roce a vyřešila ho tak, aby ten výsledek byl dobrý pro občany České republiky. Ale nestalo se tak! Nestalo se to, protože prostě jste využívali nátlakové metody, nebyli jste schopni se domluvit, dospět k nějakému řešení. Byli jste neústupní, dobře, ale ničeho jste nedosáhli. A jediné, co jste udělali, že jste obětovali občany Libereckého kraje. To je prostě výsledek toho vašeho vyjednávání. A teď místo toho, a to je ten rozdíl, abyste řekli dobře, tak se vyjednala dohoda, je to skvělé, budeme to sledovat, jestli tam nedojde k nějakým problémům, a budeme v tomto smyslu kritickou opozicí, ale je dobře, že Česká republika se domluvila s Polskem a že jsme přinesli něco českým občanům, tak vy prostě všechno špatně, kritizujete. Kritizujete i to, co jste sami vlastně vyjednávali a na čem jste se podíleli. A mimochodem tohle je největší rozdíl mezi vámi a námi. Já jsem jako představitel opozice opakovaně sděloval veřejně i interně panu ministru Brabecovi i panu premiérovi, když podepíšete dohodu s Polskem, když uzavřete tuto kapitolu, uděláte něco pro občany, my to budeme podporovat. Budeme to podporovat! Tuto zprávu jste měli a to pan ministr Brabec nemůže popřít. Ani tak jste to neudělali! Zato teď, když jsme to my udělali, co jste vy nedokázali, tak místo abyste řekli pánbůh zaplať za to, že jste odblokovali tu situaci a máme dohodu, která dělá něco pro občany, tak to jenom zbytečně a velmi slabě a místy i s používáním nepravd a věcí, které ani v té smlouvě nejsou, ani neodpovídají realitě, tak to jenom z tohoto hlediska kritizujete.

Tak abych to uzavřel. Ta smlouva měla několik cílů a ty jsme naplnili. Chráníme občany České republiky. Je to dobré řešení pro Českou republiku. Odvalili jsme balvan z česko-polských vztahů, který bránil dalším řešením sporných bodů a který bránil tomu, aby se ta spolupráce ve všech oblastech co nejlépe rozvíjela, a to je také důležité. Uzavřeli jsme tu smlouvu ve spolupráci s reprezentací občanů Libereckého kraje. Za to vedení Libereckého kraje ještě jednou děkuji. Je to a byl to jediný způsob, jak dosáhnout záruky pro české občany, jak dosáhnout jejich ochrany, jak dosáhnout garancí do budoucna, jak vidět do dat, jak mít zajištěn monitoring, jak mít prostě na své straně všechno, co potřebujeme pro to, abychom dokázali zmírňovat dopady těžby a dokázali účinně chránit české občany. A proto je to dobrá smlouva, je to umění možného a je dobře, že ji česká vláda uzavřela! (Potlesk poslanců vládní pětikoalice.)

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Děkuji, pane premiére. A nyní s přednostním právem vystoupí pan ministr Marian Jurečka. Připraví se pan místopředseda Richard Brabec. Prosím, pane ministře, máte slovo.

Místopředseda vlády, ministr práce a sociálních věcí ČR Marian Jurečka: Děkuji, vážená paní předsedající. Kolegyně, kolegové, já si dovoluji ještě na úvod, než se budu věnovat problematice této mimořádné schůze, tady z tohoto místa poděkovat předsedkyni klubu hnutí ANO Aleně Schillerové za její postoj a vyjádření i názoru poslaneckého klubu hnutí ANO k Ukrajině, k jasnému postoji, odsouzení kroků, které byly udělány ze strany Ruska, a i za slova, kdy řekla, že podporuje i postup vládní koalice. Já si toho vážím a děkuju za to. V mnoha věcech se neshodneme, ale tohle bylo korektní, bylo to namístě, bylo to potřeba. Na rozdíl od mlčení jiné části opozičního spektra.

Nyní k dolu Turów. Hodně tady zaznělo a já si dovoluji jenom upozornit na několik momentů, které tady zmiňoval především i bývalý pan premiér Andrej Babiš, který tady přečetl nějakou svou část textu a odešel, už tady v té diskusi není, ale vlastně možná by bylo dobré si položit otázku předtím, než poslanec podepíše svolání této mimořádné schůze, a je to poslanec, který byl za stranu, která byla tou minulou vládní koaliční stranou, tak aby si položil otázku vlastně, jaký byl cíl jeho předchozí vlády, premiéra, ministrů té vlády, čeho vlastně chtěli oni dosáhnout. Protože se tady o tom mluvilo několik měsíců, jednalo se několik měsíců a vlastně výsledek nebyl žádný. A říkat, jestli je něco dobrá, nebo špatná dohoda, nemá smysl, protože hodnotit nějakou dohodu a mluvit o ní, že je dobrá, má smysl tehdy, když ta dohoda je opravdu uzavřena. Říkat "my jsme chtěli, my jsme chtěli něco jiného", je sice možná na první pohled hrozně pěkně a možná se to i dobře některým lidem poslouchá, ale každý víme, jestli v životě chceme dosáhnout nějaké dohody, ať už v rodinách, v podnikatelském životě, tak slovem dohoda můžu označit něco, na čem se opravdu už ty dvě nebo vícero stran dohodne. Vy jste se nedohodli. Vy jste říkali, že máte nějaké představy o nějakých konkrétních číslech, hodnotách, ale za ty měsíce, kdy jste o tom mluvili, jste se vlastně k žádnému výsledku nepřiblížili. A tady šel prostě čas, který tu situaci komplikoval a vytvářel menší a menší prostor pro to, aby byla vůle se dohodnout. A tady nikoliv ze strany České republiky, ale ze strany Polska. A vy to moc dobře víte, protože ta právní stanoviska jsou naprosto jasná. Pracovali na tom experti jak Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zahraničních věcí a další zúčastnění experti, že prostě v dané situaci, pokud tady jsme chtěli mít prostředí, kdy jsme schopni vytvořit síť monitorovacích bodů jak pro spodní vody, tak pro ovzduší, tak jsme potřebovali mít nějakou dohodu. To se podařilo.

Pokud jsme chtěli mít možnost chránit naše spodní vody tou těsnicí stěnou, kterou máme možnost ovlivnit tak, aby opravdu výrazným způsobem snižovala ztrátu našich podzemních vod, aby se upravila a rozšířila, tak jsme k tomu potřebovali dohodu. I to se do té

dohody dostalo a bude vyhodnocováno, jakým způsobem tato stěna bude mít účinnost, a tato stěna se stále ještě realizuje, dostavuje se. Takže říkat, že tady konkrétně odtud potud dneska ta stěna je a dál se nebude stavebně a technicky upravovat, není pravda. To se podařilo díky té dohodě.

Potřebovali jsme snížit zátěž prachovou a zátěž dalších emisí, jako je i znečištění hlukem, prachem, ale také třeba světelným smogem. I to je součástí té dohody. I tady polská strana bude muset změnit a upravit ty věci v rámci ochrany zdraví obyvatel České republiky.

Podařilo se také dohodnout i na těch finančních záležitostech, které souvisí s investicemi, které bude moci Česká republika a Liberecký kraj realizovat ve prospěch občanů Libereckého kraje. Byla tady představa 40 milionů eur ze strany Polska, byla tady představa předchozí vlády 50 milionů eur. Tak když chci hledat nějaký kompromis, tak se musím umět někde na té části kompromisu domluvit. A ten výsledek byl kompromis kompromisního jednání a diskuse, kterou jsme vedli. Pořád je to částka převyšující jednu miliardu korun, která stačí a pokrývá pro to, abychom technicky byli schopni realizovat investice do vodohospodářské infrastruktury v rámci té části Libereckého kraje, kde to bude potřeba. Takže i to přinesla tato dohoda.

Tato dohoda v okamžiku, kdy nebude plněna, když skončí toto pětileté období, a může se prodloužit, mohou se upravit ty parametry, já předpokládám, že dobří sousedé mají zájem v dohodě pokračovat, ale to bude otázka případně jiné vlády, budoucí vlády, ale pokud by i k tomuto nedošlo a dohoda by nepokračovala, tak zůstávají otevřené možnosti zase vrátit se k tomu krajnímu řešení – podání žaloby. I to jsou otevřené možnosti, které nikdo České republice neupřel. Ale budou tady konkrétní měřicí body, které budou schopny sledovat vývoj: pokles nebo vzestup hladiny spodních vod, včetně znečištění území České republiky například prachovými částicemi. Tyto věci by se bez té dohody realizovaly velmi obtížně. Stejně tak jako konkrétní kroky, které znamenají omezení postupu těžby i ve vztahu k českému území, pokud nebudou fungovat efektivně a smysluplně ta opatření, o kterých jsme tady mluvili, jako je například právě těsnicí stěna. To všechno jsou věci, které kdybychom se soudili, tak je prostě nevysoudíme. V rámci unijního práva bychom těchto věcí nedosáhli.

Je potřeba to těm lidem takto říct. Vždyť já bych si také představoval, aby ta situace byla úplně jiná, aby to třeba někdo řešil před čtyřiceti lety, nebo před pětadvaceti lety, aby nedošlo k tak krajně vyhocené situaci, jaká tady byla v posledních dvou letech, nebo v posledních měsících. Ale bohužel se to nestalo. Ale to, co se podařilo teď dojednat, podepsat, tak je nakonec opravdu dohoda, která dává prostor k ochraně zájmů Libereckého kraje, ale především obyvatel této části Libereckého kraje, jejich zdraví, jejich životního prostředí a jejich dostupnosti ke zdroji pitné vody. To jsou věci, které i kdybychom se na krásně soudili dál, tak by se nám je nepodařilo vysoudit. To je potřeba také poměrně otevřeně říci.

Takže myslím si, že je dobré o tom hovořit, podrobit tady i nás jako vládu té diskusi, abychom byli schopni ty věci vyargumentovat. Myslím, že tady zazněly (argumenty) zcela jasně jak od premiéra této vlády, tak od ministryně životního prostředí. Já chápu, že vůči tomu můžete mít výhrady, ale prosím pěkně, je potřeba říkat ty věci a argumenty pravdivě. Neohýbat je a také říkat, co byla realita a co bylo možné skutečně dojednat. Kdyby to bylo tak, že by bylo možné dojednat jiné parametry, ještě lepší parametry pro Českou republiku, tak já nevidím důvod, proč by to ta předchozí vláda nevyjednala. To přece mohl být váš úspěch, vy jste mohli to přinést ještě třeba v čase volebním a mohli říkat: my jsme vyjednali skvělé podmínky. Tak proč jste to neudělali?

My jsme se snažili teď po měsících, kdy se nepodařilo tu dohodu nalézt, k té dohodě aspoň v této variantě určité míry kompromisu dospět. Ale říkat tady, že my jsme hodili

někoho přes palubu, že jsme tady vzali jenom peníze, je naprosto nefér, protože jsme jasně popsali, kde jsou ty konkrétní záruky, které tady doteď nebyly, kde jsou ty možnosti jednak měření indikátorů a konkrétních opatření, která vedou ke zlepšení kvality života lidí a zpřístupnění zásobování vodou a zastavení poklesu spodní vody v této části Libereckého kraje. To tady myslím zaznělo opakovaně a zcela jednoznačně.

A samozřejmě budeme to sledovat. To není tak, že teď se uzavřela dohoda a teď nebude nějakým způsobem další vyhodnocování. Samozřejmě bude. Budou se ty indikátory sledovat, budeme se o tom bavit, budou tady další a další jednání. Ale myslím si, že ten stav, který tady byl v posledních řekněme dvou třech měsících, byl stav, který byl dlouhodobě neudržitelný nejenom v rámci česko-polských vztahů, ale i v rámci fungování jak u nás na naší straně, tak i na straně polské. Takže tolik ještě komentář k této situaci z mé strany.

A možná poslední poznámku mi dovozte. Ještě tady zaznívala kritika na postup vlády – říkal to tady bývalý premiér Andrej Babiš – postup vlády a způsob uzavření té smlouvy a jednání vlády a podobně. Já myslím, že každý politik, který zažil jednání na mezinárodní úrovni, ví, jak jsou tyto věci složité. A je potřeba někdy být taktní, dát prostor k tomu, aby třeba například na tom posledním, finálním jednání například ještě ti aktéři nebyli svázáni tím, že už se o tom píše v médiích, a to si myslím, že se podařilo vytvořit. Ta smlouva byla řádně projednána vládou jak naší, tak polskou, stejně tak jako Radou Libereckého kraje, ale nebyla zveřejněna proto, aby premiéři, když se nad tím setkají, nad tím závěrečným aktem, tak aby oni mohli říci výsledek toho finálního jednání a té dohody, která odrážela ten původní návrh, který byl den předtím projednán a schválen oběma vládami. Ale takto se to holt v mezinárodní diplomacii dělá, že se ty karty neodkryjí dopředu, nezveřejní se to, neunikne to do médií a že prostě finální představitelé těch zemí, nebo ti finální hráči toho procesu jednání potom přijdou a oni představují ten výsledek. Vždyť to je přece v diplomacii a v politice normální a běžné na takovéto úrovni. Takticky a strategicky je to správné. Nebyl tady porušen žádný princip z hlediska procesu, ale bylo nutné takovýmto způsobem postupovat proto, aby se tu dohodu podařilo naplnit. Také hrozilo to, kdyby to jedna nebo druhá strana zveřejnila 24 hodin před tím podpisem, tak by třeba mohlo také dojít k tomu, že by se ten podpis vůbec nepodařilo zrealizovat. Kdo s diplomacií na mezinárodní úrovni dělal, kdo u těch jednání kdy v minulosti byl, tak ví moc dobře, o čem hovořím, rozumí tomu a chápe, jak je to citlivá a náročná disciplína.

Děkuji za pozornost. (Potlesk poslanců pětikoalice.)

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Také děkuji, pane ministře. A nyní vystoupí pan místopředseda klubu ANO Richard Brabec. A já poprosím pana místopředsedu Havlíčka, zda by mě mohl na chvíli premiérově vystřídat u řečnického pultíku, respektive zde. Prosím, máte slovo.

Poslanec Richard Brabec: Tak děkuji, tak poděkuji ještě vám, paní místopředsedkyně, za slovo. To by kolega Havlíček, to není jeho zásluha, teď mi ho nedal ještě, dá mi ho asi později. Ale dovozte mi se jenom krátce vyjádřit k tomu, co tady zaznělo, protože jsem byl také osloven.

Především děkuji paní ministryni Hubáčkové, já se připojuji k tomu poděkování od pana místopředsedy Havlíčka, ne jako klišé, ale z jednoduchého důvodu. My jsme se báli, nebo obávali, že se koalice promlčí tím tématem, že nás tady nechá vybouřit s našimi přednostními právy a neřekne k tomu nic. A já jsem rád, že to zaznělo. Já mám tu výhodu i nevýhodu, že jsem u těch jednání byl celou dobu. Takže vím, o co se tam hraje, vím, o co se tam hrálo. Takže já bych chtěl zareagovat na pana premiéra prvně, on tady teď není, ale

myslím, že to určitě uslyší nebo si to potom přehraje. No, já musím říct, že on se docela popřel už v té první, myslím že v první větě, nebo prvních větách, které řekl, popřel sám sebe, protože on říkal: No, co ta vaše vláda vlastně udělala? Vždyť vy jste neudělali nic. A pak řekl: No, vy jste připravili tu smlouvu. Já chci říct, že kdyby Babišova nejednala, tak by přece neexistovala žádná žaloba k Evropskému soudnímu dvoru, Polsko by neplatilo 12 milionů korun denně a my bychom vůbec nikoho nedotlačili.

Takže kde dneska jsme? Vláda samozřejmě jednala v první řadě diplomaticky, po diplomatické úrovni. Znovu opakuji, není žádnou radostí, a nebylo to ani pro naši vládu, že se soudíme s Polskem. Je to precedenční jednoznačně a nepřáli jsme si to. Ale byli jsme k tomu donuceni tou situací, když diplomacie bohužel tedy nezabrala, nezabrala odborná jednání – a znovu opakuji, v tom dole se těží takřka sto let a ty problémy jsou tam mnoho desítek let. Paní ministryně Hubáčková připomněla správně, že v osmdesátých letech minulého století došlo dokonce k poklesu vody o desítky metrů v těch studních činnostech dolu Turów, takže to není jenom nějaký matematický nebo hydrogeologický model teoretický. To je realita. Ten důl bere vodu.

Takže naše vláda samozřejmě toho udělala spoustu a díky tomu jsme dneska tam, kde jsme. Respektive jsem přesvědčen, že jsme mohli být dál, nebýt uzavření této dohody. Takže absolutně musím odmítnout to, že Babišova vláda v tomto nekonala. Konala. A nejsem že tedy připravila spoustu technických detailů té smlouvy, kterou potom vy jste převzali. A já zdůrazňuji, mě ta dohoda jako taková, také jí dávám přednost před soudem. To jsme si špatně rozuměli, já také dávám přednost dohodě před soudem, já jenom říkám, že ta dohoda mohla být výhodnější, zdaleka výhodnější pro Českou republiku. Říká se, každá liška chválí svůj ocas. A já jsem prostě přesvědčen, že i ten ocas, tak jak ho teď vidíme, je vypelichaný. Teď vlastně nevím, jestli bych to měl říkat koalici prostřednictvím pana předsedajícího, že mají tady vypelichaný ocas z toho, co připravili, ale já myslím, že to zvládne bez toho prostřednictví.

Protože koalice, ano, převzala tu verzi smlouvy, kdy my jsme měsíce, ten tým skutečně cizeloval ty technické detaily, ale já prostě pořád tvrdím, že v tom absolutním finále – a znovu říkám, ta smlouva, respektive rozhodnutí Evropského soudního dvora se očekávalo, jestli se nemýlím, někdy v dubnu, možná květnu. Takže teď říkat, že se ta smlouva, dohoda, pardon, musela podepisovat ausgerechnet zrovna 3. února, protože hrozilo, že pak už se ty podmínky zhorší, když rozhodne Evropský soudní dvůr, prostě není pravda.

Znovu opakuji, dohodu jsme s Polskem tvrdě vyjednávali dlouho a já se k tomu hlásím, no a nedohodli jsme, nepodepsali jsme ji prostě proto, že nebyla v podobě, kterou bychom byli schopni obhájit před občany této země včetně Libereckého kraje. A znovu opakuji, pětiletá výpovědní lhůta byla tenkrát pro zástupce Libereckého kraje nepřijatelná. Nepřijatelná. Já jsem u těch jednání byl. A bylo to jednání, kde skutečně bylo několik málo lidí z české i z polské strany, a to jsme řekli, že pět let je prostě málo a nikdy bychom to neobhájili. A teď najednou se ta smlouva líbí. To znamená, vy říkáte kompromis, a já říkám kompromis, ale v zájmu Polska, protože jestliže má důl pokračovat 22 let, tak ten kompromis, kdybychom se bavili aritmeticky, tak bude možná někde na jedenácti, ale nebude na pět letech. A to je prostě ta zásadní věc.

A ten tlak na to... a jenom k tomu, co říkala paní ministryně Hubáčková. Vy jste říkala, paní ministryně, vaším prostřednictvím, pane předsedající, že jsme nehráli silnými kartami. No hráli. Stále ještě hráli, protože ti Poláci, na ně ten tlak byl obrovský, finanční i politický z toho místa. Z jejich strany, z jejich domácí politické scény, z jejich médií. My to víme. My to víme, jak obrovsky se tlačilo na Polsko, aby se nakonec nějak dohodli. Takže Poláci jsou tvrdí, máte pravdu. Na nás tlačili, vymýšleli si hory s horáky prostě v tom, jak to poškodí V4, a tak dále, a tak dále. Ale my jsme to brali jako součást vyjednávání. Jako jejich tlaku, kdy oni

umí využít cokoli. Oni čekají na jakoukoli slabost toho protivníka a využijou ji proti nim. Jsou to výborní velmi tvrdí vyjednavací.

A já stále trvám na tom, že nová vláda vyměkla. Nová česká vláda vyměkla. A to, co jsme nebyli ochotni podepsat my, vy tomu říkáte kompromis a my tomu říkáme, že to prostě nechrání v dostatečné míře zájmy českých občanů a že se to dalo vyjednat lépe a že ten čas byl. Kdyby soud měl být druhý den nebo třetí den, tak je to něco jiného. Ale do soudu, do rozhodnutí Evropského soudního dvora, byly ještě dva měsíce a každý den stál Poláky 12 milionů korun. Každý den je stál 12 milionů korun. To znamená, ten zájem tady byl. To znamená, že do soudu oni by zaplatili dalších možná 700 nebo 800 milionů korun jako pokutu, jako sankci. To znamená, já jsem přesvědčen, opakuji, bylo to unáhlené, bylo to zbytečně rychlé. Jestli v tom hrály roli nějaké jiné, říkám, mezinárodní kontexty, nevím, ale je nesmysl říkat, že naše vláda obětovala občany Libereckého kraje. To je ve finále obětovalo to rozhodnutí, protože až to rozhodnutí je klíčové.

A já znovu říkám, preferuji dohodu, preferovali jsme celou dobu dohodu a preferoval bych ji doteď, to znamená, já bych byl pro dohodu, ale jsem přesvědčen, že ta dohoda, tak jak byla uzavřena, není ve finále v zájmu České republiky a obyvatel Libereckého kraje, a bohužel se to ukáže za pár let. Vzpomeňte si na moje slova. Ale to není nějaké proroctví. To je prostě realita toho, že jsem u těch jednání byl, a věřte, že bych si ani nedovolil, s mnohými z vás se tady znám už nějakou dobu, a já opravdu nepoužívám lživé argumenty. Já taky vím, co by to rozhodnutí soudu nám dalo a nedalo. Dobře to vím, samozřejmě. Víme, co jsme žalovali a co by se ve finále vysoudilo. Ale mně tam vadí to momentum. A to momentum, to bylo v tu chvíli ve prospěch České republiky, dokud by se nerozhodlo. Ale rozhodovalo by se až za dva měsíce. A já jsem přesvědčen, že ten obrovský tlak, který pan premiér Morawiecki a jeho tým vytvořili i na nás, kterému my jsme nepodlehli, a vy jste nás kritizovali za to, že vůbec uvažujeme o nějakých kompromisech, řada z vás ten minulý rok nebo v těch uplynulých měsících, velmi tvrdě jste nás kritizovali. Já jsem to bral logicky, opět opozice vůči vládě, tak je paradoxem, že ta podepsaná dohoda má nakonec minusové znaménko pro Českou republiku. A jestliže říkáte, že jste odvalili balvan, tak ano, z česko-polských vztahů, ale ten balvan se sice možná odvalil v té řekněme rovině diplomatické, ale my jsme za to zaplatili jako Česká republika velmi tvrdě a velmi vysokou cenu. Děkuji. (Potlesk poslanců ANO.)

Předsedkyně PSP Markéta Pekarová Adamová: Hezké odpoledne, vážené dámy, vážení pánové. Další je s přednostním právem přihlášená paní místopředsedkyně Kovářová, což je zatím poslední přihlášená. Prosím, máte slovo.

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Vážené kolegyně, vážení kolegové, je třeba si říct, co je ve skutečnost programem této mimořádné schůze. Bez ohledu na detaily platí, že je to jeden z nevyřešených problémů minulé vlády. Na straně druhé je potřeba říct, že minulé vláda měla v otázce dohody s Polskem skutečně složitou pozici, protože polská strana v této věci ukázala jen málo ochoty k věcnému jednání. Určitě podstatně méně, než by se to na přátelského souseda slušelo. To již ale není tak podstatné. Důležité je, že nyní máme na stole smlouvu, která vzbuzuje u někoho vášně, u někoho nespokojenost a další ji berou jako realistický výsledek situace.

Řekněme si na rovinu, že žádná smlouva v podobné situaci nebude vzbuzovat spontánní nadšení. Koneckonců jistě by se našlo na naší straně mnoho lidí, pro které by jediným uspokojivým výsledkem bylo okamžité zastavení těžby povrchového dolu a činnosti elektrárny. Další by si představovali nepoměrně tvrdší smluvní podmínky. Ale měli bychom si čestně říci, že je u nás také dost těch, kteří naopak říkají, že nemáme žádné právo chtít od

Polska omezování činnosti, která se odehrává na jeho území. A že se to někdy v budoucnu může obrátit proti nám, i to je relevantní názor a je třeba ho brát v potaz. Postojů k otázce dolu Turów je prostě mnoho a existuje řešení... respektive neexistuje řešení, které uspokojí všechny. Dokonce asi ani řešení, které by uspokojilo nějakou výraznou většinu.

Nechci hodnotit, zda jsou podmínky smlouvy výborné, dobré, nebo naopak špatné. K tomu jsme zde slyšeli již řadu řečníků. Chci se zmínit o dvou aspektech, které by neměly zapadnout.

Za prvé nemám nejmenší důvod nevěřit tomu, co o vývoji jednání říká hejtman Libereckého kraje Martin Půta. Nemám pochybnost, že smlouva byla připravena již před loňskými parlamentními volbami, ale tehdejší vláda ji těsně před hlasováním nechtěla řešit, a tak ji nechala v šuplíku jako takovou dopisovou bombu vládě nynější. Stejně tak nemám důvod, proč bych Martinovi Půtovi nevěřila, že pokud by předchozí vláda měla větší ochotu věc dotáhnout do konce, bylo tehdy možné dojednat lepší podmínky.

Druhý aspekt, který by neměl zapadnout, jsou širší diplomatické souvislosti urovnání sporu s Polskem. Těch je hned několik. Asi nejvýraznější je, že v současnosti existuje nějaká mezinárodní situace, a všichni víme, že není vůbec dobrá. Eskalace ukrajinské krize a okupace části ukrajinského území Ruskou federací stále hrozí tím, že přeroste ve válečný konflikt, který se bude bezprostředně dotýkat i nás a Polska, a je určitě lepší jít do této doby s čistým stolem. Stejně tak bychom neměli zapomenout ani na skutečnost, že příští měsíce budou velmi klíčové ve věci nastavení budoucí energetické politiky Evropské unie. Máme v této věci své podstatné zájmy a potřebujeme podporu, nikoli konflikty se sousedy. Podobně během našeho předsednictví přijdou rozhodnutí i v řadě dalších otázek, které souvisejí se společným trhem a dalšími aspekty života Evropské unie. Být lídry těchto jednání a organizátory rozhodovacích procesů a zároveň vést se sousedem, Polskem, dílčí válku, by nebylo vůbec dobré.

Zmíním ještě jeden aspekt smlouvy o dole Turów. Jde o otázku kontroly. Česká strana si vymohla rozsáhlé možnosti přístupu k datům o těžbě a o dopadech dolu na okolí. To považuji za podstatnou okolnost. A dále, je zde na pět let dohled Evropského soudního dvora, což znamená do doby, kdy má důl povolení k těžbě. Předpokládám, že co bude po tomto datu, to se stane otázkou dalších vyjednávání.

A protože tu byl několikrát zmíněn Martin Půta, tak podle mých informací, které mám od něj, samosprávy byly prostřednictvím kraje vždy a přesně informovány o dění kolem dolu Turów. Také si dovoluji nyní odcitovat pár vět k této smlouvě, jak ji hodnotí Martin Půta, hejtman Libereckého kraje. Cituji: Poprvé nyní máme možnost mít kontrolu nad dopady těžby na české území, obyvatele Uhelné, Václavic, Oldřichova na Hranicích a dalších obcí. Poprvé máme možnost vznášet připomínky, kterým, jak pevně věřím, bude polská strana naslouchat, a společnost PGE se zavázala je řešit. A poprvé máme možnost získávat skutečná a aktuální data o tom, jaký vliv má přibližující se těžba na naše území a kvalitu života.

Předsedkyně PSP Markéta Pekarová Adamová: Já vás přeruším a omlouvám se za to, ale požádám sněmovnu o klid. Prosím, přesuňte své rozhovory zejména z pravé části sálu, ale i z levé, do předsálí. Prosím.

Místopředsedkyně PSP Věra Kovářová: Děkuji. Budu pokračovat citací Martina Půty k dolu Turów, hejtmana Libereckého kraje: Dohoda přinesla to, čeho by Česká republika žalobou u Evropského soudního dvora zřejmě nikdy nedosáhla. Přinesla jasná pravidla a nástroj k tomu, aby se pravidla dodržovala a aby se mohla rychle vymáhat, a také účinně. A to je podle mého – říká Martin Půta – pro všechny obyvatele na Hrádecku a v dalších

zasažených obcích to nejdůležitější. Tolik citace hejtmana Libereckého kraje k uzavření smlouvě.

Závěrem mi dovoluji říci, prakticky o jakémkoliv smlouvě se dá z nějakého pohledu říci, že by mohla být lepší. Trochu si upravím nedávný přírůstek pana prezidenta Zemana a řeknu, že nadávat na nějakou smlouvu umí i cvičený foxteriér. Ale co je důležité, spor s Polskem byl uzavřen, byl uzavřen korektně a způsobem vzájemně přijatelným. A je na nás, abychom vše pečlivě kontrolovali a v případě nedodržování dohody razantně konali. A to je klíčové. Děkuji.

Předsedkyně PSP Markéta Pekarová Adamová: Já také děkuji. Nevnímám žádného dalšího přihlášeného k pořadu schůze. Proto přivolám poslance a poslankyně z předsálí, abychom mohli hlasovat, protože budeme hlasovat o návrhu pořadu. Vnímám žádost o odhlášení. Všechny vás tedy odhlásím a poprosím, abyste se přihlásili svými identifikačními kartami. Jakmile se počet přihlášených ustálí, budeme hlasovat o celém návrhu pořadu 12. schůze Poslanecké sněmovny, tak jak byl písemně předložen... Počet přítomných se ustálil.

Zahajuji hlasování o předloženém pořadu 12. schůze a ptám se, kdo je pro, ať stiskne tlačítko a zvedne ruku. Kdo je proti?

V hlasování číslo 2 bylo přihlášeno 148 poslankyň a poslanců, pro 69, proti 76, 3 se zdrželi. Návrh byl zamítnut.

Pořad schůze tedy nebyl schválen a já 12. schůzi tímto končím a loučím se s vámi. Setkáme se v příštím týdnu ve středu, kdy pokračuje přerušovaná schůze Poslanecké sněmovny. Přeji vám hezký zbytek dne.

(Schůze skončila ve 13.15 hodin.)